

Slav

PG

3975

.A5

t.1

c.1

АНТОЛОГІЯ
УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА
В КАНАДІ

ANTHOLOGY
of
THE UKRAINIAN LITERATURE
IN CANADA

VOLUME I.

TOM I.

THE CANADIAN-UKRAINIAN EDUCATIONAL
ASSOCIATION. WINNIPEG, MAN.

Slav
PG
3975
.A5
t.1
c.1

74
Antol'ogiia Ukraïns'koho
pys'menstva v Kanadi

SLAV

PG

3975

.A5

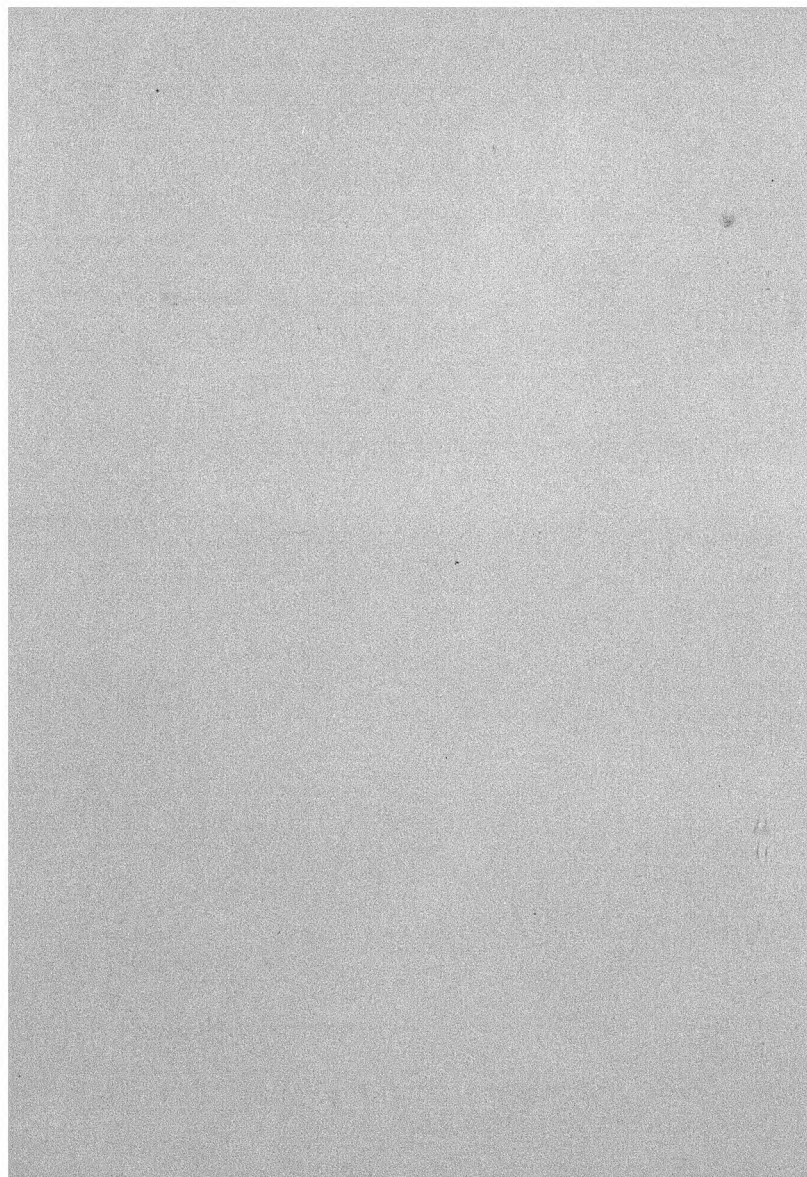
t. 1

c. 1

v. 1

SLAVIC COLLECTION
ELIZABETH DAFOE LIBRARY

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

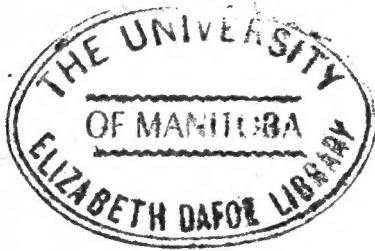

Presented to the Library
of
The University of Manitoba

By Mrs. Stefania Bubniuk

In memory of Dr. M.I. Mandryka
Winnipeg, 1980

ВИННИПЕГ—1941—КАНАДА

THE CANADIAN-UKRAINIAN EDUCATIONAL
ASSOCIATION
1941.

Dr. M. I. Mandryka,
President.

A. Gospodyn M. Evanyshen
Secretaries

S. Skoblak,
Treasurer.

**АНТОЛОГІЯ
УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА
В КАНАДІ**

***ANTHOLOGY*
of
THE UKRAINIAN LITERATURE
IN CANADA**

**VOLUME I.
TOM I.**

**THE CANADIAN-UKRAINIAN EDUCATIONAL
ASSOCIATION. WINNIPEG, MAN.**

Copyright^d
by
The Canadian-Ukrainian Educational
Association

ВСТУП

Видання антології українського письменства в Канаді давно вже стояло на часі. Треба було зібрати в певну цілість зразки української письменницької творчости в Новім Краю та в нових обставинах, щоб таким чином ліпше виявити її мистецьку і суспільну вартість і, разом з тим, зробити з неї більш активного чинника культурного поступу. Треба було тим самим об'єднати наших авторів, підбадьорити їх в невдячній в тутешніх обставинах праці та вивести на шлях кращих досягнень.

Однаке, всі заходи, що робилися попередньо, не доводили до успіху.

Товариство Української Культури поставило одним з перших своїх завдань скласти і видати оцю „Антологию,” і тепер горде з того, що це завдання протягом короткого часу здійснило.

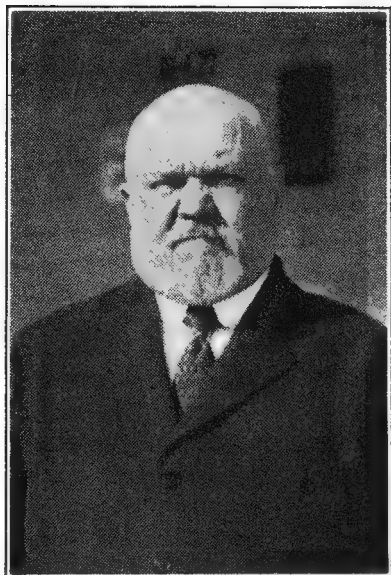
Товариство свідоме того, що ця перша антологія матиме неминучі хиби і не буде вичерпуючою. При дуже сердечній і дружній допомозі, навіть матеріальній, більшости авторів, знайшлися кілька авторів, що поставилися

The University
of Manitoba
LIBRARIES

байдужно або скептично. Все-ж наша „Антологія” обнімає все видатніше і краще, що канадійські українці мають.

Товариство Української Культури певне того, що цією „Антологією” робить дуже цінну, історичного значіння вкладку до скарбниці загальної української культури, а канадійським і американським українцям дає красний подарунок — живе джерело духовної насолоди. Ця „Антологія” буде також і одним з показчиків української культури в Канаді для англійського і американського суспільства; з цією метою вона видається з коротким англійським текстом.

Нехай же ця „Антологія” стане дорогою книгою в кожній українській родині, а в школах і для науки послужить добрим підручником канадійського українського письменства.

ТЕОДОР ФЕДИК. THEODOR FEDYK
Born 1873.

Один з перших, що видав свої вірші в Канаді. Один з найбільш популярних в свій час, коли українські поселенці масово йшли до Канади авторів. Успіх його віршів полягав на "імігрантських" темах та коломийковім розмірі, що читається найпростішим читачем дуже легко.

Теодор Федик родився 1873 р. в селі Угри-

ТЕОДОР ФЕДИК

нові Горішнім, в Станиславівському повіті. По скінченню сільської школи батько віддав його на науку до гімназії в Станиславові, де він перебував два роки. Батько погорів, прийшли тяжкі часи, а через се батько вибрав його з гімназії та віддав до Гната Полотнюка учитися дяківства в Станиславові, бо тут міг платити провіянтами.

До Канади прибув 1905 р. й остав у Вінніпегу як робітник. Фізично працював, де лиш міг знайти працю. Тимчасом українці напливали масово до Канади, організувалися в церковні громади, при яких організували також Рідні Школи. Федикови поталанило з часом стати дяко-учителем.

Під впливом туги за Рідним Краєм збудився в нім поетичний талан до тої міри, що зложив він дев'ятнайцять пісень, які 1908 р. вийшли перший раз друком. Книжку названо "Пісні про Канаду і Австрію",

Пісні витримали шість видань і розійшлися в 50,000 примірниках. Читав їх майже кожний канадійський українець. Книжку замовляли також з Європи та зі Злучених Держав. При залізних дорогах, в лісах, де працювали українці, та на забавах співали уривки пісень таким голосом, яким хто хотів.

ТЕОДОР ФЕДИК

Стоїть явір зелененький
На бік похилився;
Приснив ми ся сон дивненький
Тим я зажурився.

Приснив ми ся сон дивненький
Що я в старім краю,
Сиджу з своєв родиноньков
І так розмовляєм:

Давно ми ся мій братчику
З собою виділи,
Не можу тя вже пізнати,
Такий ти змарнілий.

Та чогож ти милий брате
Так дуже змінився,
Чи ти гризся, чи слабий був,
Чи може зморився?

Скажи мені брате правду
Нехай я почую.
Може я тя з тої біди
Ще як виратую.

Я ти скажу брате правду
Навіть не питайся,
Ось тут стоїть моя рідня
Перше привитаюсь.

ТЕОДОР ФЕДИК

Дуже радбим, брате, сестро,
Щиро ся звитати,
Сльози очі заливають —
Не мож вас пізнати.

Сльози очі заливають
Сльозів не вгамую,
Прийдіть д'мені брате, сестро
Най вас поцілую.

Най но я вас тут пригорну
До серденька свого,
Таж ми діти одной мати
Тай тата одного.

Брате, сестро мої милі
Рожевії квіти,
В одного ми тата росли
Дрібненькії діти.

Не одну нічку мама
Над нами страждала,
Яка буде наша доля,
То нам не вгадала.

Не міг ніхто тоє знати
Що ся може стати;
Що мені тра йти в Канаду,
А вас тут лишати.

ТЕОДОР ФЕДИК

Що мені тра йти в Канаду
Щоби ланувати,
Вас лишити в Старім Краю
Щоби бідувати.

Там в Канаді добре жити
Нема що казати,
Сто тринацять моргів поля;
Є на чім орати!

І худобу тут не трудно
В Канаді плекати,
Всюди трави, глянь, як море,
Має де гуляти.

А дерево на будову
Соснове простеньке,
На паливо вибираєсь,
Котре вже сухеньке.

Коли іно йдеш до ліса,
Як ся не лінуєш
Взяти стрільбу із собою,
Певно шось сполюєш.

Як не хочеш стрільби брати
Возьми си райфера,
Не хоч курки та заяця,
То застрілиш рена.

ТЕОДОР ФЕДИК

Маєш мяса їсти досить,
Щей другим даруєш,
Продаш шкіру і голову,
Щей грошей вторгуєш.

Стрілить коли тобі гадка,
Що зілосьби риби,
Вийдеш з хати до потоку
Там їй повно здиблеш.

Отже маєш все доволі,
Що душа бажає,
Хто прожити хоче в світі,
Най сюди втікає.

Хто дістанесь до Канади,
Добре му тут жити,
Бо тут нема дармоїдів
Щоб на них робити.

Бо Канада, то вільний край,
Так ся називає,
Чи хто бідний, чи багатий,
То одну честь має.

А де підеш до роботи,
Добру платню маєш,
Чисте ліжко, смачну страву
Кожний день дістаєш.

ТЕОДОР ФЕДИК

Вжем ся тільки наговорив,
Що аж утомився,
Хотів собі троха сісти,
Тай я пробудився.

Пробудився, роздивився,
І так си думаю;
Уложу я то до книжки,
Тай пішлю до краю.

Отже я вам милі браття
Тое укладаю,
І в тій книжці я доношу
Як я проживаю.

Яке життя і здоровля
У тім вільнім краю,
Хто ті вірші прочитає,
То ся здогадає.

Яке життя і здоровля
Ведесь в моїм домі,
Здоровлю вас мої браття,
Всі мої знакомі.

І бажаю Вам всім разом,
Много літ прожити,
В щастю, здоровлю і добрі
Господа хвалити.

ТЕОДОР ФЕДИК

А хто цьому не повірить,
Най свій розум має,
Най продає свій маєток
То переконаєсь.

Як продасть там свій маєток
Поїде в Канаду,
Хто цікавий довідатись
Тому не завадить.

Ви не вірте моїм стихам,
На моє писання,
Лучше зробіть в своїм життю
З тим переконання.

Бо як мудрий прочитає,
То ся догадає,
Не все золото, що світись
І що десь сіяє.

Не один із Вас там скаже,
На що він то пише,
Як у краю філософ був
Так і відтам пише.

Ой я мушу милі браття
Філософом стати,
Як бим світа не пробував,
Не знавби писати.

СЕМЕН КОВБЕЛЬ

SEMEN KOWBEL

Born 1877.

Народився дня 25 січня, 1877, в місті Борщів, Зах. Україна. Родичі Федір і Агафія з дому Голубець. Батько помер в березні, 1879 р. Остались: сестра Магдалина літ 12, брат Михайло літ 6 і Семен літ 2. У п'ятому році навчився читати поки пішов до школи, від старшого брата

та. В дев'ятому році скінчив 3-класову школу в Борщеві. Дальше не було змоги учитись хочаяй дуже кортіло. Та взявся до книжок, як тільки міг де захопити. Мав замилювання до різьбярства. Місцевий парох, покійний М. Гулла, і директор школи в Борщеві, Доброволський, робили старання віддати до різьбарської школи в Закопанім, в Галичині, та опікун не згодився. Відбув військову службу при кріпостній артилерії в Перемишлі. Оженився в році 1902 з Йосифою, з дому Білинська. До Канади виїхав в році 1909 в лютні. Участь в аматорських виставах почав в 14 році життя, як також і в хорі, і продовжує постійно через 50 років до тепер. Писати почав від 15 року життя веселі оповідання, які передавались з рук до рук, але не були друковані. Жарти—поезії почав писати у військовій службі, які також ходили з рук до рук і за які за мало що не попав під військовий суд. Драматичні твори почав писати в Канаді. Тільки одна драма була друкована, в 1920 році, „Дівочі Мрії.” Вона стала популярною на сценах в Канаді і Сп. Державах, як також і в Зах. України мандрівний театр ім. Тобілевича взяв її до свого репертуару. В рукописах ще не друковані: „Конфіденти” (5 дій); „Скарб у жебрачій торбі.” (5 дій); „Недоспівана пісня”

16

(5 дій); „На Царському суді” (5 дій); „Батурин” (5 дій); „На руїнах” (5 дій). З менших пєс були друковані: „Вірна Сестра,” „Делегація до Раю,” „Українізація,” „Св. Николай в Канаді.” „Повісився.” Є кілька ще не друкованих. Має досить поважну збірку поезій під наг.: „Цвітки і колючки,” з яких де котрі були друковані в місцевих часописах та календарях. Велика поема--сатира на полі визвольної боротьби, під наголовком: „Птича Револуція” готова до друку перша часть, що обіймає 750 шість стихових строф.

Від 12 років життя С. Ковбель в будівляному промислі як столяр-підприємець. Родина: Син Антін, покінчив університет в Манітобі як інженір. Три дочки Оля, Люба і Наталя. Всі покінчили вищу школу в Вінніпегу.

НЕ ВІРЮ Я

Не вірю я, що Бог з небес ушасливить людину
І щастя те все відбере за будь яку провину.

Не вірю я, що сонця світ людину оживляє,
Як босі ноги без чобіт до крові випікає.

Не вірю я, що той багач, що лиш про злото мріє,
Бо через злото в світі плач, від сліз воно чорніє.

СЕМЕН КОВБЕЛЬ

Не вірю я у тиху ніч, як в полі гнуться лози.
Не вірю я в старечий сміх, старець смієсь крізь
сльози.

Не вірю я у плач діточий, хоч сам ти подивися,
Дитя втирає слізні очі, а в серденьку сміється.

Не вірю я у людську згоду, хоч світ на ній бу-
дують,

Лиш перестань робить вигоду, побратньому
глузують.

Лиш вірю я у співчуття, що твоїм горем плаче;
Своє він кине в забуття, бо твоє більш боляче.

В твоїй він радості радіє, в зневірі розважає,
Піддержить душу, vle надії, з дна моря витягає.

І дітям своїм в заповіті згадає друга свого...
Щасливий той, що знайде в світі приятеля
такого!

З Л У Д А

Вечір як вечір
Сонце зайшло.
Роса нависла
Понад село.

СЕМЕН КОВБЕЛЬ

Люде хрестяться,
Молитву шепчуть,
Комарі своє
За вухом шкребчуть.

А я дивлюся:
Роззявив рота,
Де заблукавя?..
Що за робота?

Ні соловейка
Чомусь не чути,
Ані васильків
Запаху рути.

Хруща бо навіть
В садку не видно.
І я забувся...
Аж мені стидно.

Місяць що правда
Блистить на небі,
Чи мені сниться?..
Забув далєбіг

Що я в Канаді
Не в ріднім краю!..
Тай весни—Щастя
Ще забагаю.

НЕ ЗАБУДЬ БРАТЕ!

Там за морем за широким
Звідки сонце сходить все,
Звідки легить вечорами
Прохододу в світ несе.

Там садочки мов віночки
Кругом низьких стріх цвітуть!
Де в городцях барвіночки
Рожі пишні зацвітуть.

Де щебече соловейко
Під віконцем аж лящить,
А у дівчини серденько
Від кохання аж тремтить.

Де по тяжкій праці в полі
Ллються пісні по садках,
Де у бога долі й щастя
Просять люде в молитвах.

Де природа мов у раю,
Усміхаєсь до життя,
Всі турботи, нужда й горе
Переходять в забуття.

Ниви хлібом ся вкривають
Кровю зрошені буйні,
А могили насувають
Думи про часи сумні.

СЕМЕН КОВБЕЛЬ

Коли за святую волю
Тисячі лягло вірлят,
В боротьбі у чистім полі, —
Тепер тихо в землі сплять.

Тільки слава невмируча
Тішить серце, тисне грудь...
Дежто та земля цвітуча?...
Вгадай брате!.. Мудрий будь.

Це земляця що ти кинув —
Україна!... Чись забув?...
Ти за щастям в світ полинув,
А в тім світі щось здобув?...

Знайшов хліба шматок білий,
Грошик в хатіся вертить,
Але щастя не знайшов ти,
А без нього **тяжко жить.**

Не забудьже брате рідний
Тай і дітям розкажи
Що в неволі люд твій бідний,
Любов в душі їм вложи.

Щоб любили землю рідну
Хоч не бачили її,
Розмалюй їм образ гідно,
Що було святе тобі.

СЕМЕН КОВБЕЛЬ

Щоби їм не соромитись
Що Вкраїна ненька їм,
Научи їх тим гордитись,
Бо гордитись в них є чим.

Вони тобі вдячні будуть
Що їм очи отворив,
І до смерти не забудуть
Чого батько їх навчив.

І для них тут на чужині
Осолодою буде,
Щира згадка про родину,
Де їм рідний люд живе.

ЩИРА ПОЖЕРТВА.

Народу багато в читальні у свято
Зібралось, цікаві почути,
Панотець казали щоб всі ся зібрали,
Щось мусить поважного бути.

Там дехто з письменних часопис читає,
То певню розкаже й громаді,
Я трохи спізнився, зайшов, роздивився,
І став собі тихо на заді.

СЕМЕН КОВБЕЛЬ

Бож цікаво знати що будуть читати,
Що на Україні нового?...
Хоч тут проживаєш і нужди не знаєш,
А все думка тягне до свого.

І так я міркую.... Аж тут нараз чую:
Якийсь незнакомий піднявся,
Погладив чуприну, по всіх оком кинув
І так до народу озвався:

“Брати й сестри мої!... Із нужди тяжкої
Україна кличе з розпуки,
Припиніть загладу, подайте пораду!
Влекшіть ті смертельні муки.

Голодній дитині в спаленій хатині
Подайте хоч хліба шматочок,
Каліці нужденній в колибі студеній
Огрійте тісенький куточок.

Зараза грасує людей десяткує,
Хорі без ратунку конають,
А ляцькі жандарми у страшні казарми
Людей як отару зганяють.

Усіх що посміли подумать про волю
На муки що гірші від смерти,
І сліз тих горячих на лицах козачих
Нічим ані кому обтерти.

Надія єдина на тебе як сина
Що ти ті благання почувеш,
Радю позбіраєш послідне що маєш
І рідним на поміч жертвуєш”....

Скінчив незнакомий... Почули ся стони,
Понеслись по салі зітхання,
Ще як хто озветься, терпіння урветься,
Поллються сердечні ридання.

І гріш свій послідний багатий чи бідний
Хто кілька при собі лиш має,
В душевнім спокою, щедрою рукою
В наставлену шапку вкидає

Сусід коло мене щось тисне у жмені,
І все щось в кишенях мишкує
З одної кишені витяг жмут скручений
Оглянув і в другу пакує.

Врешті засмучений приступив до мене,
І нишком почався звиняти:
Хай їх Бог допоможе!... Я хоч рад, не можу,
Немаю де кводра змінати.

ОНУФРІЙ ІВАХ

HONORE EVACH

Born 1900

Про нього д-р А. Дж. Гонтер так написав: „Щодо його молодечих літ, то скажемо його власними словами: — „Я вродився в Україні 1900 року. Я прожив щасливі дитячі роки в невеличкому селі, крізь яке пропливає річка. Я дуже часто тоді купався, ловив рибу в річці, або в товаристві громадських пастухів пас вівці на сільському пасовиську. Життя на лоні природи мало на мене більше впливу, як два роки шкільної науки в народній школі в селі.” Року 1908-го його батько виїхав з одною дочкою до Канади, а на другий рік приїхала й решта родини, разом з хлопчиком, якого тепер

описуєм. Ціла родина осілася тоді на фармі сорок миль на північний захід від містечка Давфіну, чотири й пів тутешніх миль від школи. Через велику віддаль не було доброї нагоди відразу піти до школи, однак наш хлопча добре використав той час, коли міг ходити до школи, і читав книжки на всякі теми. Його перші вірші були надруковані 1917-го року в часопису „Український Голос.” І це дало йому більше заохоти.

Року 1919-го в осени О. Івах став питомцем Українського Інституту ім. Петра Могили в Саскатуні, де попав відразу до 8-ої класи знаменитої учительки, панни Еліни А. Вард, про яку він й досі згадує з великою пошаною.

Походивши трохи до середньої школи в Саскатуні, О. Івах якийсь час учителював. На науку в Саскачеванському Університеті записався 1925-го року, звідки вийшов 1929-го року абсолювентом факультету філософічного. Був лектором української літератури й історії в Інституті ім. Петра Могили в Саскатуні, і в філії того інституту у Вінніпегу. Року 1932-го він став спів-редактором „Українського Голосу.”

ОНУФРІЙ ІВАХ

- ТВОРИ.** 1. Вірші, нариси, короткі оповідання й статті в „Українськiм Голосi,” починаючи в лiтi 1917 р.
2. Вірші, нариси й короткі оповідання в „Канадiйському Фармеровi” вiд осенi 1922 до 1928 р.
3. Драма „Вiдлет Журавля” в К. Ф. в зимi 1923 р.
4. Феєро-драма „Голгофа України” в К. Ф. на веснi 1924 р.
5. Збiрочка вiршiв “Бойова Сурма України,” 8 стор., друкована „У. Г.,” вийшла 1931. р.
6. Початок сторiнки „З царини знання й науки” в „У. Г.” 1932. р.
7. Поема „Той, кого свiт ловив, та не спiймав,” видана книжечкою, 23 стор., про життя i фiлософiю українського фiлософа Сковороду, 1933. р.
8. Ukrainian Songs and Lyrics, translated and edited by Honore Ewach, 80 pages, printed by Ukrainian Publishing Company, Limited, in 1933.
9. Iсторiя Людства, 150 роздiлiв, в „Українськiм Голосi” вiд 1933 до 1936 р.
10. Голос Землi, коротка повiсть з життя канадiйського, 92 стор., 1937 р., друкована

ОНУФРІЙ ІВАХ

Українською Видавничою Спілкою в Канаді (У. Г.).

11. Початок англійської сторінки в „Народнім Слові” п. з. *Ukrainian at Home and Abroad* by Honore Ewach, B.A., 1937 р.
12. Вірші англійською мовою в календарі Укр. Нар. Помочі на рік 1938.
13. Нарис Історії Великої Британії в У. Г. 1939 1940.
14. Коротка Історія Канади в У. Г. 1940. р.

ОЦІНКА ТВОРІВ: Проф. Ватсон Киркконнелл у своїй антології “Кенедієн Овертонс” пише: „Онуфрій Івах (уроджений 1900 р.) походить з селянського роду з України. До Канади приїхав 9-літнім хлопчиком. Абсольвент філософського факультету (з 1929 р.) Саскачеванського Університету. Був лектором українського письменства в Українськiм Інституті ім. Петра Могили та в Українськiм Греко-Православнiм Теологічнiм Семинарі у Вінніпегу. Тепер співредактором „Українського Голосу.” Вже вийшло три маленькі збірки його віршів: “Бойова Сурма України” (1931); „Той, кого світ ловив та не спіймав” (1932); та „Українські пісні й ліричні вірші” (1933). Найбільш освічений та вчений з українських поетів у Канаді. Його

28

ОНУФРІЙ ІВАХ

збірка „Українські пісні й ліричні вірші” містить в собі його власні віршові переклади на англійську мову значного числа українських поезій із задержанням української віршової ритміки.”

КАЛИНА МОВ КРОВ,

Калина мов кров,
мов низка кораль,
похилилась в Україні,
бо гне її жаль.

Летить болю зойк,
шаліє десь кат:
гайда в похід, козаченьку!—
вмирає твій брат.

Над вишнями дим,
ридає десь дзвін:
гайда в похід, козаченьку!—
катам на здогін.

Вороний готов,
шаблюка блищить:
гайда в похід, козаченьку!—
Вкраїна горить.

ОНУФРІЙ ІВАХ

Калина мов кров,
мов низка кораль,
похилилась в Україні,
бо гне її жаль.

На весні, 1923 р.

СКОВОРОДА НА САМОТІ

II

Під кушем при шляху
сів в траву чужинець,
щоб обвіяв його
холодочком вітрець.
Скинув торбу важку
і поклав на траву,
тоді з торби наверх
вийняв книжку нову,
розложив на траві
і читати почав,
що французький мудрець
про навчання писав.
Довго книжку читав,
ні бровою моргнув,
бо глибоко в думки
філософа пірнув.
Аж як спека пройшла,

закрив книжку нову,
усміхнувся й сказав:
— „Відколи я живу
таких книг не читав,
ще ніхто таких слів
по книжках не писав: .
„Жийте так, як сама
вас природа учить!”
Від тих слів вся душа,
мов від співу дрижить.
Як на квіти паде
в спеку зимна роса,
так на душу слова
Жана Жака Руса.
От і диво, що ми,
без обміни книжок,
самостійно прийшли
до подібних думок.

Оця бджілка мала,
що збирає медок,
своїм трудом-життям
вчить подібних думок.
Тільки щезнуть сніги
і весна зашумить —
щоб збирати медок
бджілка в поле летить.
А як літо прийде

ОНУФРІЙ ІВАХ

і квітки зацвітуть —
як весело бджілки
поміж ними гудуть!
Оця бджілка мала
мирно в труді живе,
щоб росло в гаразді
покоління нове.”

І скінчив чужинець
вихваляти бджілок,
і чоло похилив
під вагою думок.
Та не довго тягар
його серце давив,—
взяв сопілку мудрець
і до уст приложив:
і над жовті поля
полетіла журна
тиха пісня села,
що ворушить до дна
цілу душу, і груди
від тих звуків тремтить,
бо в них щира любов
по розлуці тужить.
А за горем важким
залунав козачок,
наче прихід весни,
наче повний струмок.

ПРИМІТКА. „Сковорода на самоті” — це тільки уривок з поеми „Той, кого світ ловив, та не спіймав,” написаної в днях 6—11 червня, 1932 р., у Вінніпегу. В першій частині поеми бачимо самого українського мудреця, Григорія Сковороду, і на самоті, і між людьми, а в другій частині чуємо його науку. Поема написана підскоchoю ритмікою анапесту, щоб висловити радісний зміст Сковородової науки про життя.

**СЛОВО ПРО КИРИЛА КОЖЕМЯКУ-БОРЦЯ
ТА КУРУ ПЕЧЕНІЖИНА-СИЛАЧА**

(Уривок з поеми)

Володимир князь, ясне сонічко,
на коні сидить біло-гривому,
на сіделечку горіховому,
при боці його цареградський меч
сорок і сім раз загартований,
груди заслонив панцер кований,
голову прикрив болгарський шолом
старим віщуном заворожений,
синім цвітом щит помальований,
а на щитові визолочена
рукоють меча трираменная,
наїжив стрілки стрібний сагайдак,

стремить в небо спис, лук напружений,
сріблом-золотом сяють стремена.
Володимир князь, ясне сонічко,
на коні сидить, і на конях всі
бояри його та дружинники, —
всі прощаються із киянами.
Володимир князь, ясне сонічко,
глянув на синів зором сокола,
глянув на жону зором лебедя,
очами вірла на дружинників,
а киянам всім солодких медів
три копії бочок з пивниць викотив —
на розраду всім, на прощальний пир.
Блиснули в гору прощальні мечі,
і тупіт копит підняв куряву,
і рушив похід із брам Києва
Проти ворога- печеніжина.

Пирує-тужить Київська земля,
виражає в степ свого князя,
свого князя, ясне сонічко,
та дружинників, смілих молодців.

II

Чому, річенько, ти ховаєшся,
в комиші густім укриваєшся?
— “В комиші густім я скриваюся,
бо хмар градових я страхаюся.
Одна із степу насувається,

ОНУФРІЙ ІВАХ

друга з Києва наближається,
громом-тупотом озивається”.

Ой не хмари дві, — дві рати війська
прийшли на Трубеж та й спинилися,
і рисем-вовком подивилися
на той бік ріки на противника.

ЦВІТ ВИШНІ УПАВ.

Цвіт вишні упав
на чорний шлях;
а ненька тужить,
сини в тюрмах

Схилилась лоза,
вода журчить;
десь милий упав,
дівча тужить.

Десь чайка квилить,
дітей нема;
син вдовин в землі
вже рік й зима.

Барвінок вінцем
гробу вповив:
в них соколи сплять,
що ворог вбив...

ДМИТРО ГУНЬКЕВИЧ

DM. HUNKIEWICH

Born 1893

Народився 30-го вересня 1893 р. в селі Лисовичах, повіт Долина, в Західній Україні. Вчився в сільській школі, де учитель Терлець-

ДМИТРО ГУНЬКЕВИЧ

кий звернув увагу на його видатну пам'ять і здібности а тому просив Дмитрового батька Николу віддати сина до гімназії. Старий Никола не погодився, бо казав, що з Дмитра пана не буде. Одначе, пізніше дав його до виділової школи у Стрию. Та вже у віці 16 років Дмитро виїхав до Північної Америки шукати щастя. По кількох роках він переїхав з П. Америки до Канади на стало. Жив до 1934 р. у Виннипегу, а потім виїхав до Східної Канади. Завжди брав живу участь в українському організаційному, культурному і політичному життю. Був передовим членом "Читальні Просвіти", "Інституту Просвіти", "Народнього Дому," "Взаїмної Помочі", одним з організаторів часописи "Правда і Воля" і т. ін. Стало писав до українських часописів як під своїм власним іменем, так і під псевдонімами (Дмитрович, Гурцак). Головний рід творів — драматичні.

ДРУКОВАНІ ТВОРИ.

Перший твір: драма на 5 дій

В Галицькій Неволі", накладом Української Книгарні, Виннипег, року 1921.

"Жертви Темноти", драма на 5 дій накладом видавництва "Русалка" у Львові, р. 1924;

другий наклад р. 1926.

“Клюб Суфразжисток”, комедія на 5 дій
накладом Театральної Бібліотеки, Львів, 1925;
другий наклад — 1931; третій 1936.

“Кроваві Перли” драма на 5 дій, накла-
дом Театральної Бібліотеки у Львові 1926.

“Рождественьська Ніч”, діточа оперетка
на 2 дії, накладом видавництва Марс, 1924 р.
Вінніпег.

“Панські Примхи”, жарт на 1 дію, накла-
дом видавництва Русалка, Львів, — 1928.

“Манівцями”, трагі комедія на 3 дії, на-
кладом Театральна Бібліотека, Львів, 1931 р.

“На Хвилях Любови”, драматична поема-
фантазія в трох актах, друкована в часописі
“Кандийський Фармер”, Вінніпег, 1928.

Крім висше згаданих Д. М. Гунькевич на-
писав ще декілька діточих творів, які вийшли
накладом видавництва “Промінь” у Вінніпегу,
а іменно:

“Потомки Героїв”, картина на дві дії;

“Славко в Тарапатах”, водевіль на 2 дії;

“Витай Весно”, віршована картина, на
1 дію;

“Не Забули”, картина на 2 дії;

**“Навчить біда ворожити як нема що в рот
вложити”**, комедія на 2 дії, друкована в кален-

ДМИТРО ГУНЬКЕВИЧ

дарі “Українського Голосу”, Вінніпег, 1926 р.

“Ліга Націй”, комедія на 4 дії (в друці).

“Рай і Пекло на землі”, велика драма з часів панщини на 6 відслон; виставлювана з рукописі.

Багато нарисів, новелів, віршів були друковані в канадійській та старо-краєвій українській пресі і календарях різних видавництв.

ОЦІНКА ТВОРІВ

“Ангдійська часопись “Фрі Прес” у Вінніпегу, 9 червня 1932 р. писала: **Ми віримо і чекаємо коли то Д. М. Гунькевич зачне писати твори в англійській мові, бо се бувби дійсний здобуток для Канади”.**

Американська українська часопись “Свобода”, з 7-го жовтня 1932 р., подаючи біографію канадійських поетів, писала: **Д. М. Гунькевич є найбільше видатний плодовитий письменник на американсько канадійському континенті** Отсе нехай буде Гунькевичови у признання та заохотою до дальшої праці на літературному полі”.

ДМИТРО ГУНЬКЕВИЧ

Уривок з драматичної поеми Дм. Гункевича.

“На Хвилях Любови” акт третій

Вже вечоріє! Заходить сонце,
Кидає промінь в моє віконце;
Вітрець шепоче, запашно дише,
Мов до сну просить, легко колише,
Сонливі мрії мов навіває.
За ким ти тужиш? Тихо питає.

А я сумую та виглядаю,
Із тихим вітром лиш розмовляю.
Тужу за милим. Де моє горе?
Моє серденько мені говорить,
Що я вже скоро його побачу.
На саму згадку з радости плачу
Бо лиш для нього я хочу жити,
Його кохати, вірно любити...

(Зітхає)

Але й мене він гарячо любить,
Як тільки прийде, то приголубить.
А моє серце аж умліває..
Чи ти скучала? — зараз питає.
Я хочу завше з тобою бути,
Щоб твою думку кожду збагнути,
Бо лиш тоді я щасливий буду,
Як раз на завше тебе здобуду.

МИХАЙЛО КУМКА

MICHAEL KUMKA

Born 1893

Народився 1893 року в селі Говилів Великий, повіт Гусятин, Західна Україна, де скінчив сельську школу з наукою доповняючою. До Канади приїхав під осінь 1908 року. Зразу працював при розбиванні скель, на залізних

МИХАЙЛО КУМКА

дорогах, в лісі, в копальнях, на фермі і в міській індустрії. Відтак через 12 літ провадив рідну школу в Вінніпегу, влаштовував прилюдні виступи з учнями рідної школи. Тепер є постійним співробітником часопису “Українського Голосу” і редактором щорічних календарів цього видавництва. Головний рід творів — гумористичні і для дітей.

ДРУКОВАНІ ТВОРИ.

Початки руханки серед українців у Вінніпегу, 1925; “Шкільний співанник під нотами, з додатком руханкових вправ”, стор. 157, Вінніпег, 1926; “Найкращі загадки й забавки для старих і малих”, Вінніпег, 1931; “Українські школи в Канаді”, опис уміщений в 1-ім томі праць Українського Педагогічного Товариства під редакцією С. Сірополка, Прага, 1932; “Монологи й діалоги для дітей і молоді”, Вінніпег, 1934; “Сніп”, декляматор в двох томах для молоді і старших, Вінніпег, 1939. Статті і вірші друкувалися в Українському Голосі, в календарях Укр. Голосу і Канадійського Українця, у львівському щоденнику “Діло” і в журналі “Світ Дитини”, якого він був співробітником від 1924 до 1939 року.

Оцінка творів. “Українська Енциклопедія”

В І Д Т Я В.

Маляр фарбу розложив,
Краєвид малює,
Аж тут сваток підступає,
Став і критикує.

“Як ви можете малярство
Так критикувати?
Адже ж самі не вмієте
Кисти вруки взяти!”

“Я й не зніс яйця ніколи,
Та знаю, козаче,
Коли яйце зовсім добре,
А коли смердяче!”

1930

ПОБРЕХЕНЬКА.

— Але ж то вже мороз нині!
Кажу тобі брате,
Такий мороз, що аж лячно
На двір вийти з хати!

— Це ще не є такий мороз,
Як то було з року....
На жаль року вже не тямлю, —
От мороз нівроку!

МИХАЙЛО КУМКА

Я вдягнувся в два кожухи,
Та лиш вийшов з хати,
Аж тут чую, я до землі
Почав примерзати.

Врешті примерз, та так сильно,
Що я аж злякався;
Мусів іти по сокиру
Й нею відрубався!
1931

ТРАПИЛА КОСА НА КАМІНЬ.

Прийшла кума Явдошенька
До куми, до хати:
— Поможіть мені кумасю,
Пшениченьку жати...

“Ой, рада б я іти, кумцю,
Жать на ваше поле,
Але ж осет у пшеничці
Тай руки поколе”.

Прийшла зима. Тамта кума
Іде до Явдошки:
“Ой позичте, кумцю люба,
Мені муки трошки”.

МИХАЙЛО КУМКА

Пішла кума до комори...
Згодом повертає,
І до куми сусідоньки
З жалем промовляє:

— Рада б я вам, кумцю, дати
Муки в обі поли,
Але ж осет у мукиці
Дуже руки коле!

1935.

ГОВОРИЛА НЕБІЖЕЧКА.

Прийшов дядько українець
До мазура в гості.
А було це у суботу,
Ще й в великім пості.

Поклав мазур хліба й масла,
Просить дядька сісти,
Хоч і думав, що хлоп масла
В піст не буде їсти.

Бере дядько хліб і масла
Грубо накладає,
І зо смаком заїдає,
Мов за пліт кидає.

МИХАЙЛО КУМКА

Мазурові шкода масла, —
Скоса поглядає
І до дядька солоденько
Ось так промовляє:

“Чи знаєте: тепер масло
Дорого коштує...”
— Але й добре! — каже дядько
І їсть, не жартує.

“За цей кусень я пять злотих
Мусів заплатити...”
— Але й варта! — каже дядько,
І знов став мастити.

1932.

ЖИДИ Й УКРАЇНЦІ.

Скоїлася катастрофа:
Поїзд з шин звалився.
Один вагон в рів звернувся,
Другий лиш схилювся.

В тім вагоні, що схилювся,
Жидів повно було,
То ж у ньому, як в улику,
Відразу загуло:

МИХАЙЛО КУМКА

“Гевалт! Гинемо! Рятуйте!
Ми усі побиті!”
Кричать жиди, репетують,
Мов несамовиті.

А тихенько між собою
Стали шварготати,
Скільки мають за переляк
Грошей зажадати.

А тимчасом під вагоном,
Що перевернувся,
Хтось борсаєсь, сопе, стогне,
Нарешті добувся...

Виліз Прокіп, українець,
А за ним Микита;
В цього крижі, в того ноги
Й голова побита.

Глянув Прокіп кругом себе
Й каже до Микити:
“Утікаймо, бо ще скажуть
Вагон підносити!”

Не встиг Прокіп до Микити
Ті слова сказати,
Оба скоро підвелися
Й почали втікати.

УТОПИВСЬ ДІДУСЬ.

Стоїть хлопець коло моста,
Жалісно ридає,
Аж тут якраз попри нього
Прохожий минає.

— Чого плачеш так, хлопчино?
Чого зажурився?
Бо тут, пане, під цим мостом
Мій дід утопився”.

А прохожий, як на щастя,
Був пливак із роду.
Скинув одіж, розігнався
Йі скочив з моста в воду...

Немов щупак поринає,
То знов виринає,
А хлопчина далі плаче,
Плаче і ридає.

Шукав пливак під водою
Більше як годину,
Врешті виліз і промовив:
“Нема діда сину”.

— Та це, пане, було б диво,
Як би дід явився,
То вже буде з вісім років,
Як він тут втопився!

ІВАН А. ПАВЧУК

ІWAN PAWSCHUK

Born 1884

Родився р. 1884 в селі Вільхівчик, Гусятинського повіту, в Галичині. До Канади приїхав 1900 р. з родичами, що оселилися в околиці Окборн, Ман. Робив у фермерів, на залізницях, ковалем, майнером і т. ін. Тепер є купцем.

Писати почав р. 1908. Вірш був розміщений в “Народній Волі”, що виходить у Скrentоні, Пенс. Друкував вірші в “Українським Голосі”. Прозою написав: “Булька з мила”, “Плаксиві діти”, “Програв десятку”, “Робітники”, “Викрутасом”, “Дібрав способу” і ін.

Час нам братя в своїм домі,
Щоб вже славно панували,
Батьки з гробів нас взивають,
Щоб ми свій дім шанували.

Дім наш рідний, Дім наш власний
Дім наш славний, Дім прекрасний,
Дім свободний, Дім щасливий,
Він нам любий, він нам милий.

Хто свій рідний дім шанує,
Той в достатках вік панує,
В него є лад і порядки,
Там повага, там достатки.

. Дім наш рідний — і т. д.

Вдома жити веселійше,
Спочивати приємнійше,
Мама дітей навчає,
Рідну пісеньку співає.

Дім наш рідний — і т. д.

Хто рідний дім зневажає,
Того в життю Бог карає,
Його свої обминають,
Чужі в хату не впускають.

Дім наш рідний — і т. д.

**
*

Ідуть роки за роками,
Скоро проминають,
І по собі хоч малого,
Сліду не лишають.

А здалосьби, щоб ми дещо
В скарбницю зложили, —
Колись буде памяткою,
Що ми в світі жили.

УПЕРЕДЖЕННЯ

Виправляв раз батько сина,
В дорогу з волами,
На відході навчав його,
Такими словами: —

Іди сину в світ широкий,
Йй добре приглядайся,
Як що добре зауважиш —
В людей научайся.

А як лихо у дорозі,
Буде тя чіпати,
Поли рубай і чим скорше,
Давай ногам знати.

Так перейдеш з труднощами,
Найдальшу дорогу,
Тільки не йди з биком в парі,
Бо стане на ногу.

ІВАН НОВОСАД

IWAN NOVOSAD

Born 1886

Родився в селі Ілавчу, пов. Тереховля в Галичині, 15 вересня 1886 р. До Канади приїхав 1-го травня 1910 р. Писати вірші почав 1918 р. Друкував в “Канадійськiм Русинi”, Ранку”, “Український Голос”, а гумористичні вірші в американських журналах “Оса і ін. Року 1922

ІВАН НОВОСАД

одружився з Катрею Шевчук, яка так само пише вірші.

Родина Новосадів мешкала довший час в околиці Окборн, Ман. Іван Новосад працював на залізницях, в Брит. Колумбії, Альберті, Саскачевані і Манітобі. Тепер працює в Канад. Національній Залізниці за наставника.

ПРИБРАНА ВІДЧИНА.

Широке поле неначе море,
І ліс густий зелений, мов гай,
Хатки малі з корчів біліють, —
То наш заморський прибраний край.

Весело нам жити у ньому,
Бо це є вільна сторона,
Ляхи нас тут уже не гноблять,
Тут наша прибрана вітчина.

Пташки співають веселі пісні,
Приносить радощі нам весна,
І небо зоряне, прозоре,
Тут наша прибрана вітчина.

Весною всюди радіють люде,
Що вже минулася остра зима,
Журчить водиця, дівтора граєсь,
Тут наша прибрана вітчина.

ІВАН НОВОСАД

Рільник спішить з плугами в поле,
Земля прокидається від сна,
Усі до праці щиро беруться,
Тут наша прибрана вітчизна.

Живеш щасливо та як згадаєш
Про свій рідний та родимий край,
То зараз серце забється в грудях
І чогось зробиться тобі жаль.

СТРІЛЬЦЕВИ.

Як йшов стрілець як йшов у бій,
Прощав свою родину:
“Прощай рідня, прощай моя,
Бо може я загину.

Не плач мати рідненькая,
Що я йду воювати;
Для Вкраїни, для народу
Йду волю здобувати”.

Ой впав стрілець серед степу,
Ранений в самі груди,
Як умирав, шептав слова:
“Хай Україна буде”.

Поховали вірні друзі
Та товариша свого,
Сина неньки України,
Стрільця січового.

СТРІЛЕЦЬКА МОГИЛА.

Серед степу широкого
Упав стрілець в бою,
І так його поховали....
А над головою ,

Хрест з берези закопали,
Вінок заложили,
То послідню прислугу
Стрільцєви зробили.

Ані попи, ані дяки
Йому не співали,
Лише вірні його друзі
Самі поховали.

А дівчата завітчали
Могилу стрільцєву,
На вічну його пам'ять
На вічну славу.

АННА ПРУСЬКА

ANNA PRUSKA

Born 1895

Роджена 10-го березня 1895, у селі Михальков, повіт Борщів, на Поділлі, від чого пізніше Анна прибрала собі псевдонім — Подолянка.

До Канади приїхала 1902 р. з родичами. Батько Анни оселився у пущах, де від цивілізації було зовсім далеко. Школи не було через кіль-

АННА ПРУСЬКА

ка літ. До найближчої стації і склепу було 30 миль. Отже Анна утратила через це багато. Однак батько Анни був грамотним у кількох мовах і розсудним чоловіком, тому учив Анну приватно. Ще у ріднім краю післав Анну у 5 літ до школи, де вона за 2 роки випередила учеників, які вже були по 4 роки.

Анна дуже молодою, у віці 14 літ, вийшла заміж під напором матері. В подружжю Анна не була щаслива. Дрібні діти, недуга на кілька літ. Лікарі радили йти до санаторії, але Анна виїхала знов на кілька літ на ферму і перемагала недугу. Одужавши, починає писати статті, вірші, в яких відзеркалює і своє життя.

Перші статті почала друкувати 1921 року в „Укр. Голосі,” у „Кан. Фармарі. Пізніші у „Правді і Волі”.

З переконання Анна була радикалкою, боліла душою над поневоленню і визискованню клясою робочого народу, а найбільш над долею українського народу.

В додатку Анна любила театральне життя, вивязувалась на сцені добре, також є першорядною бесідницею.

АННА ПРУСЬКА

Віє, гуде хуртовина,
Снігом завиває,
А з вбогих хат,
З темних шибів,
Нужда визирає.

Малі шиби закурені,
Хата похилилась;
Діти голі і голодні
Мати зажурилась.

Батько праці все шукає,
З ходу аж знемігся;
Темнов ночев в брудну хату
Ледво проволікся.

Жінка уже не питає—
Чи є де робота?
Її уста закувала
Щоденна турбота.

Діти голі і голодні,
Плачуть в зимній хаті...
Ось так живуть, бідні люди,
В країні багатій.

АННА ПРУСЬКА

МИНУВШИНА

Мрії мої незабутні,
Як я вас згадаю,
То защемить з болю серце
Я думок питаю.
Скажіть мрії незабутні,
Де те все поділось?
Деж надія та колишня,
Що у душі мрілась?
Деж ті мрії незабутні
Що снували пасма?
Темнов ночев були ясні,
Наче зірка красна.
Та не довго були ясні,
Бо скоро змінились
Ясні пасма, золотії
В чорний клубок звились.
Не стелились більше пасма,
Ясно не світилися —
Гадюкою студеною
Серденько обвили.

СПОМИН

Ой піду я стежечкою
Долі горонькою —
Може я ще раз зустрінусь
З своєв доленькою.

АННА ПРУСЬКА

Ходжу, блуджу стежечкою —
Вже й зболіли ноги.
Мабуть я вже не зустрінусь
З доленьков ніколи.

Ой вжеж тая стежеченька
Травков заростає,
Ой десь моя тая доля
По світі блукає.

Ой вжеж тая стежеченька
Терном заростає;
Пішла доля десь світами,
Більше не вертає.

Я б ту стежку прополола,
Аби ширша була,—
Я би долю пригорнула
Щоби лиш вернула.

Щож з стежечки широкої?
Хто буде ходити?
Хоч-би доля вернулася —
Нема коли жити.

Що-ж з стежечки широкої,
Що я ї втоптала?
Як вже моя головонька
Сріблинов припала.

МАРІЯ АДАМОВСЬКА

MARIA ADAMOWSKA

Born 1890

Родилася 27. серпня, 1890 р. в селі Михалькові, повіт Борщів, Галичина, в родині бл. п. Дмитра і Катерини Олійників.

1899 р. весною, на дев'ятому році життя, виїхала з батьком до Канади.

Поселились в околиці Канора, Саск. Піонірські часи тодішніх поселенців були тяжкі не до описання. Без розбору, старе чи мале, мусіло на своїх плечах нести тяжкий тягар праці.

Шкіл тоді у Канаді майже ніяких не було. Але маючи велике замилювання до читання, М. А. власними зусиллями здобувала своє знання та світогляд читанням добрих книжок та часописей.

З бігом часу, коли почався організаційний рух українського життя в Канаді стає до громадської праці.

Найбільше працювала вона в місті Мелвін, Саск. через останніх 20 літ. Ні centa, ні здоровля свого, ніколи не жаліла.

Почала писати р. 1923, друкувала вірші і статті в Укр. Голосі.

Книжка є її найбільшим скарбом, найвірні-

МАРІЯ АДАМОВСЬКА

шим приятелем—другом. Свою любов до неї
виявляє вона у вірші „Книжка.

Книжко, моя книжко,
Розрадо моя,
Без тебе нещасна
Булаб в світі я.

Ти отвориш очі,
Ти даєш знання,
Без тебе не булоб
Веселого дня.

Ти від мене книжко
Журбу відженеш,
І весело мені
Мій час промине.

Ти мене розрадиш
В самотній тиші,
Ти додаєш пільги
Зболілій душі.

НА УКРАЇНУ

Серцем нудьгую,
Думкою лину
У село рідне
На Україну.

МАРІЯ АДАМОВСЬКА

Де садки гарні
Цвітуть — леліють,
Де рядочками
Хатки біліють.

Де рідня пісня
До хмар лунає,
Де соловейко
В саду співає.

Де косарики,
Гейби шнурочком,
Кладуть покоси
Ряд за рядочком.

Де голосочком
Так мило звучним
Женці співають,
Пшеничку жнучи.

Де так весело
Товар брикає,
Де чародійно
Сопілка грає.

Де любя річка
Тихо жукоче,
Яскраво сяють
Зорі у ночі.

МАРІЯ АДАМОВСЬКА

Де блідо-лиций
Небом колує,
Де дівча з любим
В садку воркує.

Де я родилась,
Де піростала,
Де я найперше
Світ пізнавала.

Де я у перше
Богу молилась,
Де я так радо
В школі училась.

Там мій Край рідній,
Моя родина,
Там моя мати,
Там Україна.

МАРІЯ АДАМОВСЬКА

За ВОЛЮ УКРАЇНИ

Ой у лузі на калині
Соловій співає,
При калині стрілець сидить
Тай думку думає.

Ворог суне з усіх боків,
Несучи руїну —
Треба їти боронити
Матір Україну.

Заржав сумно при воротях
Коник вороненький,
Вибираєсь у бій лютий
Стрілець молоденький.

Зажди, коню вороненький,
Ще одну хвилину,
Хай з ріднею попрощаюсь
Може в бою згину.

Ой сів стрілець на коника,
Низенько вклонився,
Пращай, мила родинонько,
Може з ким сварився.

МАРІЯ АДАМОВСЬКА

Пращай рідна матусенько,
Не тужи за мною.
Віра в Бога, перемога
Вславить нашу зброю.

Не жаль мені кров проляти,
Щоб вас боронити,
Не жаль мені життя дати,
Щоб вам добре жити.

Закурилась доріженька
Сіро-чорним пилом,
Вже поїхав з села стрільчик.
Дорога щаслива!

Ой сів ворон на воротях,
Жалібненько кряче,
Виглядає мати сина,
Тяжко - важко плаче.

Не допоможе й плач матусю,
Бо твою надію
Поцілила гостра куля,
У день під неділю.

МАРІЯ АДАМОВСЬКА

Розваж собі, матусенько,
Що ти сиротина,
Твого сина вже покрила
Чорная могила.

Застелилось поле бою
Впавшими стрільцями,
Там і син твій впав у чеснім
Бою з ворогами.

Ти будь горда матусенько,
Бо все, що ти мала,
Для Матері-України
У жертву віддала.

КАТРЯ НОВОСАД

KATHERINE NOWOSAD

Born 1900

Народилася 19 листопада 1900 р. в селі Давидківцях, Чортківського повіту в Галичині, в селянській родині. До Канади приїхала в 1921 р., а рік пізніше віддалася за Івана Новосада. Мають трох синів. Почала писати під впливом туги за Рідним Краєм і тим пояснюється сум-

КАТРЯ НОВОСАД

ний настрій в її поезіях. Перший вірш написала р. 1926 в санаторії в Найнет, Ман., де корувалася близько два роки.

З ТУГИ.

Ой не співай, душе моя,
Пісні жалібненькі,
Хай не знають твого жалю
Сторони рідненькі.

Ой не кричи серце моє:
“Краю рідний краю”.
Хай не знає, як я його
Видіти бажаю.

Ой не снися, село рідне
З білими хатками,
З вишневими садочками
З знаними стежками.

Ой не пиши дрібні листи,
Матусю, до мене,
Може скорше Тя забуду
І Ти мене, нене.

А ви мої мрії, мрії,
Не ходіть за мною,
Лишіть мене, може скорше
Тугу серця згою.

ШИРОКИЙ ЛАН.

Широкий лан, широкий лан
Се наше рідне поле,
А хто його ізоре нам,
А хтож його обполе?

Широкий лан, широкий луг
Та вкрився бурянами.
А хтож візьме у руки плуг,
Хто піде за волами?

Широкий лан, широкий лан,
А скільки тут боляче!
А скільки терня, ох як нам,
Іти по нім боляче!

Та ми вперед ідімо враз,
Витоптуймо тернину.
Хоч і поколимось нераз,
Та се ще лиш хвилину.

А там посеред рідних піль
Зацвітуть гарні квіти,
І ми забудемо за біль
Будемо лиш радіти.

КАТРЯ НОВОСАД

ДО ВЕСНИ.

На крилах дужих молодих
У радощах в любові,
Несеться веснонька до нас
В обнові.

Горами, полями, селом
Витається з землею,
А рої мрій летять чудних
За нею.

Співами птахів по лісах
Вузьенькими нивками
І білим цвітом — рай веде
Садками.

Любов і радість вона нам
Щедро усім дарує,
А люд за нею, сміючись,
Вандрує.

Колись й мені щедра весна
Любов й життя дарила,
Тепер би бігла я за нею —
Не сила.

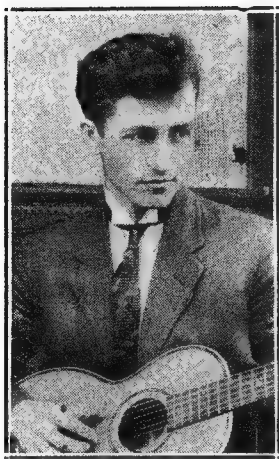
ДО ДОЛІ

Ой одніська одна,
Як сирота сумна,
Деревинка росте в чистім полію.
Буйнесенький вітер дме,
Деревинку гне і гне,
Пригинає аж до самого долу.

Так самісько й мене
Гірка доленька гне
До самої землі пригинає.
Та я знову піднімусь
І у вічі їй сміюсь
Ой не дамся я тобі доле злая.

СТЕПАН М. ДОРОЩУК

S. M. DOROSCHUK

Born 1894

Родився на саме Різдво 1894 р., в селі Борисківці, повіт Борщів, Західна Україна.

До Канади приїхав з родичами 1897 року.
До публичної англійської школи в віддалі три

СТЕПАН М. ДОРОШУК

милі від дому, Фішінг Ривер Скул почав ходити 1902 р. Часто зимою був самотнім учеником у школі. Великі навали снігу поборював тим, що лягав і перекочувався через них — і спішив до школи.

По українськи навчився читати від учителя, брата артиста Косинина за три години. Це була вся українська наука, все решту досягнув власними силами й студійованням. Був першим учнем в школі; читав все, що міг зарвати в руки в тодішні бідні піонерські часи.

Майже всі учителі, котрі учителювали в публичній школі Фішінг Ривер, (5 миль на північ від Сифтон, Ман.), перебували в його батька, отже мав нагоду читати. До того часто ходив і по 30 миль пішки зимою, де лише дізнався, що є які книжки, щоб визичити й читати.

В околиці Сифтон писав всім мешканцям — фермерам англійські листи. Маючи 12 років вже вчив других по українськи в Сифтон, де мав різних учнів, різного віку.

Власними силами укінчив учительський курс і учителював 12 років в публич. англійських школах по англійськи й по українськи по шкільних годинах. Засновував всюди читальні, бібліотеки для старших і молоді при допомозі відчитів.

СТЕПАН М. ДОРОЩУК

Писати вірші почав ще в 12-ім році життя, однак все затратилось, а повинь у Вінніпегу знищила вже впорядкованих кілька тисяч поезій.

Поезії були міщені в “Укр. Голосі”, “Свободі”, “Проміні” й других часописах і журналах в Канаді, Америці й Європі.

Написав багато англійських пісень як: “The Only Rose Among The Flowers,” “Pleading Eyes,” “You Cannot Stop My Heart,” і інші.

Власним коштом видав поверх 200 укр. книжок і книжечок. Видавав журнал для дітей: “Промінь” 1927-8-9-30 року, ілюстрований. “Завдяки байдужности укр. учителів, священиків і других професіоналістів”, як каже сам С. М. Дорощук, припинив видання “Проміня” а почав видавати “Точило”, гумор. і сатиричний журнал, який виходить вже 12-ий рік.

Тепер видає далі англ. книжки, заробляючи цим на видання укр. книжок.

НЕ ШЕПЧИ ЛИСТОЧКУ

Не шепчи листочку,

Шепотом пісні -

На яснім сонечку,

На весні.

Не шепочи пісні...

СТЕПАН М. ДОРОЩУК

Не співай коханий,
У надіях мрій,
Про рай вимріяний,
Він не твій....

Не співай, — листку мій..

Ще осінь почує,
Наче на сміх —
Вкраде пісні твої
Всіх утіх...

Не шепочи ти — їх...

Бо і я в надіях
Мрів про чар весни, —
Та згубився в мріях
В осени...

Пропали юні сни...

Пропали кохані,
Життя мого сни...
Остались лиш рани
В осени...

Лиш рани в осени...

ЗА ТОБОЮ

Як вечір настане,
Зірненьки виглянуть
З небесної висоти, —

СТЕПАН М. ДОРОЩУК

В синявім безкраю,
Тебе все шукаю —
Ох, зірко моя, — де ти?

Чи чуєш зітхання,
Роспуку, ридання,
Богине весняних мрій, —
Як з смутощів тіни,
Зову в самотині:
Вернися, ти раю мій.

Вернися, кохана,
Зіронько єдина,
Зболілу душу огрій, —
Хай так вчасно з раня,
Не зрива зітхання
Листочок життя, надій...

Не вернешся, цвітко
Не вернеш, ягідко,
Усміх твій останній згас;
Не вернеш, хоч молю,
Не вернеш ніколи,
Судьба розлучила нас...

* *
*

СТЕПАН М. ДОРОЩУК

Стрінемось в синяві,
Де зорі яскраві,
Де вічне, святе життя;
Де краса угодна,
Де престіл Господній —
Прощай - мрій моїх дитя!..

ДО РІДНОЇ ПІСНІ

Ой, одна ти, мило-звучна,
Мене потішаєш,
І за мною пісне рідна,
Мов птичка літаєш.

Літай-же, моя голубко,
Співай в вольній груді:
До сонця лини високо,
Щоб почули люди:
Твої звуки, твою силу,
І духом кріпшали,
Щоб вірно тебе любили,
І більше співали!

МИХАЙЛО КРИПЯКЕВИЧ

М. КРЕПІАКЕВИЧ

Родився в Галичині в селі Вербові, повіт Підгайці. До Канади приїхав з родичами, котрі поселились в околиці Гемтон, Саск., де учав до початкової школи. Вищу школу і учительський семінар покінчив в Саскатуні. Після сего через два роки брав курс фармацевтики

МИХАЙЛО КРИПЯКЕВИЧ

на саскачеванськiм унiверситетi. Через слiдуючих два роки учителював в Саскачеванi i Манiтобi. Тепер є власником i управителем друкарнi у Вiннiпегу.

Деякi поетичнi твори були друкованi в українських часописах та студентських журналах. З драматичних творiв вийшли друком слiдуючi: "На Вакацiях", — дiточа сценка на 3 дiї, "Чародiйна Сопiлка" — iстор. картина на 2 дiї, "Трое Заручин" — 1 дiя, "Герой в Мiшку" — 1 дiя, "Як кум кума лiчив" — 1 дiя. Крім цього вийшло друком кiлька його збiрникiв дiяльогiв, монологiв i подiбних матерiалiв для концертiв та вечiркiв смiху.

ЩАСТЯ ЛЮДИНИ.

Хто зi смутком не братаєсь,
Хмар не носить на лицi,
Хто розраду дати знає,
Тим що сидять все смутнi.

Хто у бурю, чи в погоду
Вдоволений iз життя,
Хто на всяку недогоду
Не голосить, що бiда;

МИХАЙЛО КРИПЯКЕВИЧ

Хто на світ не нарікає,
На недолю не клене,
Хто нічого не страхаєсь,
Вперед сміло все іде.

Того люблять усі люде
Й веселяться разом з ним,
Той щасливий чуєсь всюди,
Світ для нього побратим.

Такі люде — скарб цінніший,
Чим багатства в світі всі;
Колиб було таких більше,
Кращеб жилось на землі.

ХТО СЕ?

Грубобокий і товстенький,
Панок гладкий і біленький,
Все він ситий не голоден,
Бо багато їсти годен.
Він капусти й бараболі,
Любить їсти все доволі
А і сиром не гордує,
Бо і сир йому смакуєє.

До роботи, то вже годі,
Бо навчився жить в вигоді,

МИХАЙЛО КРИПЯКЕВИЧ

Він лиш любить все лежати,
Свої боки вигрівати.

А як добре вже проспиться,
То між люде він спішиться,
А такого люде люблять,
Все витають і годублять.
До стола з ним засідають
І весело розмовляють.
А панок вже тим любуєсь
Що так кождий ним піклуєсь,
Але бідний він не знає,
Що за хвилику згинуть має.

ОДЕН — ДРУГИЙ.

Хто зробив вже діл богато
І добра для люду,
Той працює ще завзято,
Не жалує труду.

А хто слави лиш бажає,
Тай давай кричати,
Так, що цілий світ вже знає,
Нім діло почате.

**ДО ДРУГА.
(М. С.)**

Коли доля нас розлучить,
В світ широкий зажене,
Чи й тоді мій милий друже,
Не забудеш ти мене?

Коли радість в тебе буде,
Коли в щастю заживеш,
Чи й тоді ти, щирий друже,
Мене часом спомянеш?

Або смуток як прийдеться
Пережити у життю,
Чи згадаєш свого друга
У годину ту важку?

Чи згадаєш, як колись ми
У літах тих молодих
Щастям й смутком поділялись,
Все щасливі ми були?

Скажи, друже, одно слово, —
Я повірю тобі все,
І присягну, що до смерти
Не забуду я тебе.

СКРИПКА.

Що за диво у тій скрипці,
Що за сила є у ній,
Що могутчо так говорить,
Промовляє до душі?

Раз тихенько, мов листками
Вітер в гаю шелестить,
То знов грімко летять звуки
Немов в хмарі грім гремить.

І знов сумно чогось плаче,
Заголосить, заскиглить,
Що аж серце заллєсь кровю
І у грудях защемить.

То знов наче сон чарівний
Душу чаром обійме,
Понад хмари, гень високо,
В край спокою їй несе.

А так раптом засміється,
Мов дзвіночок задзвенить,
Наче пташка защебече,
Кожну душу звеселить.

А за хвилюку все могутчо,
Наче в похід військо йде,
Немов голос з неба кличе,
Душу тіло в бій несе.

МИХАЙЛО КРИПЯКЕВИЧ

І помалу знов втихає,
Тихо, тихо гомонить, —
Далі стихне, все замовкне,
Лиш в душі ще щось дзвенить.

**
*

Так говорить, промовляє
Диво-скрипка до душі,
Та не кождий відчуває
Її розуміє так її.

В кого серце не завмерло,
В кого є любов в душі,
Тому звуки мельодійні,
Се немов слова святі,

А у кого скаменіле
Серце стало мов скала,
Той хоч чує тії звуки,
Та для него все дарма.

МУДРИЙ СИНОК.

Був у батька синок гарний
Виріс як дубина,
Тай задумав старий батько
Оженили сина.

МИХАЙЛО КРИПЯКЕВИЧ

Але синок, хоч великий,
Та такий вже вдався,
Що бабів всіх він із роду,
Мов біса боявся.

От і батько так до сина
Став раз говорити:
“Пора сину вже женитись,
Годі так ходити”.

Синок слухав, і нарешті
Несміло озвався:
“Я-б давно вже оженився
Колиб не боявся”.

“Аде-ж сину”, батько каже,
“Ти не бійсь нічого...
Бачиш, що й я оженився
Тай не вмер від того”.

“Добре було вам женитись”
Став синок казати,
“Бо ви взяли собі маму,
А я - мушу чужу брати”.

НА СПОМИН КОБЗАРОВІ.

У далекім краю, в чужій стороні
Я уплів віночок, Кобзарю Тобі - -

МИХАЙЛО КРИПЯКЕВИЧ

Я уплів віночок з лаврових листків,
З цвітів-незабудьків і зі щирих слів.

І серцем, думками ізвязав в одно
Сі дрібненькі цвіти, — убоге добро.

Сі думки, сі цвіти, се любови жар,
Се від мого серця найщирійший дар;

Се все посилаю на спомин Тобі
На Твою могилу на рідній землі.

На твою могилу, де Дніпро шумить,
Туди сей віночок стрілою злетить,

І там зеленіти він буде на все,
Твою славу, думи світом рознесе.

В. Д. ТУЛЕВІТРИВ

W. D. TULEWITROW

Born 1886

Уроджений 9-го березня 1886 року (старого календарного стилю) в м. Нікополь, неподалік дніпрових порогів, на правім березі Дніпра в Катеринославщині (тепер—Січеславщина).

Дід, Сергій Ущенко, був козак пластун, якого старша донька стала матір'ю поета. Батько Д.
88

В. Д. ТУЛЕВІТРІВ

Лисенко-Тулєвітрів був капітаном в Чорноморській флоті і стратив там своє життя коли потові було 6 років.

Самий В. Д. Лисенко-Тулєвітрів шкільну освіту мав в Одеській гімназії, яку скінчив з золотою відзнакою. Вищу освіту мав в Одеськім Новоросійськім університеті.

Світова війна в 1914 році покликала В. Тулєвітрова до військової школи й пізніше на поле бою, де напротязі півтора року часу він одержує кілька військових відзнаків за свою відвагу з російського генерального штабу. Та пізніше, в ранзі сотника, тяжко поранений й в непритомнім стані, дістається до німецької неволі. З відти, після трьох невдачних спроб, на четвертий раз пощастило йому втечи до Данії. За свою очайдушність, він дістав в Копенгазі (Данське столичне місто) ширу подяку й грошову підтримку від російського амбасадора, після чого виїхав знову на фронт в ряди французького війська, де й перебув, виконуючи тяжкі військові обовязки аж до закінчення війни.

По війні В. Т. поривався їхати на Україну, але його приятелі, французькі офіцери, вмовили, щоби їхав до Америки на поправлення здоровля.

З Нью Йорку В. Т. переїхав до Канади зза тих причини, що не було як вертатися до окупованої чужинцями України. Тепер працює в фабриці металу в м. Гамільтон, Онт. Вважає, що краще бути чесним робітником, ніж перевертнем на службі в окупантів.

Літературною працею почав захоплюватися ще в студентському віці. До війни писав вірші, фельетони й гуморески під різними псевдонімами і містив їх в рос. часописах „Одеські Новості,” „Одеський Листок,” „Южное Обозрение,” журналах „Огонек,” „Сатирикон”, „Нива.”

По прибуттю до Канади, вміщував свої писання в „Українському Голосі” (Вінніпег), в „Правді і Волі” (Вінніпег), „Канадійський Фармар” (Вінніпег), „Новий Шлях” (Саскатун), „Свобода” (Америка), „Жіноча Доля” (Галичина), „Український Робітник” (Торонто) та в інших європейських часописах і журналах. Року 1939 видав збірник поезій п. н. „Думи і Пісні.”

В січні 1940 р. В. Т., не зважаючи на довгі години тяжкої праці в фабриці (працює там по 13 год. на добу), викінчив нову драму на 4 дії п. н. „Така її Доля,” яка в невдовзі буде видрукована.

УКРАЇНСЬКОМУ ЛІТЕРАТОВІ.

Не шукай у людей співчуття,
Як часами жорстоко страждаєш,
Коли Ти, як сирітне диття
В життю своїм ласки не маєш.

Не шукай у людей співчуття
І не жди Ти від них співчуття;
Іх цікавить лиш власне життя —
Не показуй їм свого нещастя.

Стисни рани своєї душі,
Свої сльози ковтай непомітно
І ніколи людям не кажи,
Як буває Тобі за них соромно.

Не шукай у людей співчуття
Й не висловлюй свого нарікання;
Для борні Ти з'явився в життя,
Тож здолай усі муки й страждання.

А знесилений як упадеш,
Не діставши підтримки в нікого,
Тоді певно героєм будеш
І приміром служить для другого.

Аж тоді Тебе всі оцінять,
Коли труп знеможений побачуть.
Над тим трупом свічки поплять
І для пристойности трохи поплачуть.

СПІВАК

Я не поет — лише звичайний
Борець за право. . . і співак.
Мій спів веселий чи печальний
Не образить когось ніяк.

Не лнуся я . . . Не лізу в небо . . .
І не кидаюсь я у вір . . .
Лише співаю там, де треба,
Під звуки поетичних лір . . .

Нехай мене не розуміють,
Я буду пісні всім співать;
Нехай безумці скаженіють —
Боротись буду — не стогнать . . .

Любо коли ти смієшся,
Коли сміх голосний твій дзвенить,
Цілий світ мені кращим здається,
Лекше стає тоді жить...

Коли сміхом твоїм переймаюсь
І разом я з тобою сміюсь,
Неначе тоді відновляюсь...
І на все веселійше дивлюсь.

В. Д. ТУЛЕВІТРІВ

Сумна ти... Терпіти я мушу —
Мою грудь сум-отрута пече.
Звесели мою змучену душу!...
Ну, засмійся.. Засмійся ти ще...

**
*

Не знаю як назвати того,
Хто жив для себе самого —
Чуття до ближнього не мав,
В біді йому не помагав;
Скінчив никчемне життя,
Переселився в забуття....

Ніхто його не спомине,
І всяк могилу обмине.
Не спомине його й громада,
Бо таким - вона не рада.

**
*

Женуть тебе... А ти живуча..
Душа українська — співуча.
Як би той гнет не відчувала...
Щеб не такої заспівала!
Аплодісменти б не вмовкали,
Колиб тебе як слід пізнали...

В ЛИСТОПАДІ.

Падало листя з акацій,
Падало листя з дубів...
Бидись завзято за Націю
Між чотирьох ворогів.

Кровю відважних зрошались
Рідні цвітучі лани...
Стрільця-героя жахались
Вкраїножерні пани.

Сила залізо ломила,
Ворог вже з бою втікав...
Але незгода прибилась...
Воїн зраниений упав...

Довго в крові бори́кався,
Довго себе боронив,
Та в боротьбі не піддався,
Меч свій в піхву не вложив.

Час за часом проминає,
Новії сили ростуть,
Ворог давно уже знає, —
З ним порахунки зведуть...

Будуть кровавитися знова,
На українській рілі.
Поки настане обнова
На визволеній землі.

М. І. МАНДРИКА

М. І. MANDRYKA

Born 1886

Народився 28 (15 ст. ст.) вересня 1886. Походить з Великої України, з запорожських козаків (Кальниболотського куріня). Учився в Києві, Софії і Празі. Доктор прав і професор міжнародного права. Був. посол до установчих Зборів, член Україн. Центральної Ради, радник укр. посольств на Кубані і в Туреччи-

ні, представник Кубанського уряду в Японії і на Далекому Сході, і ін. До Канади приїхав 1928 р. Писати почав р. 1901, друкувати 1905.

ТВОРИ: 1). **Поезії:** „ПІСНІ”—перша книга (псевд. Тамалія), Радомисль, 1906. „КНИГА ГНІВУ,” Рад. —Київ, 1917, „ПІСНІ ПРО АНЕ-МОНУ,” поезії т. І, Київ, 1917, ст. 176. В періодич. європейських виданнях: (1906—1928) „Рада,” „Рідний Край,” „Українська Хата,” „Вільне Слово,” „Кубанська Зоря,” „Нова Україна,” „Укр. Робітник,” „Земля і Воля,” „Укр. Літопись” і ін.

2). **Наукові:** „Нац. меншости в міжнарод. праві,” „Міжнарод. право і його суррогати,” „Суспільні антагонізми” (літограф.), „Історія консульських інституцій,” „Теорія господар. демократії” і ін. Менші праці: „Історія укр. кооперації,” „Основи кооперації,” „Україн. питання” (в англ. мові) і інші. Статті в журналах: „Огні,” „Літ. Наук. Вістник,” „Суспільство,” „Нова Україна,” „Комашня,” „Союз,” „Записки Україн. Академії Наук” в Києві (Впливи Т. Шевченка на болгарську поезію, 1925), і ін.

ОЦІНКА ТВОРІВ.

Рецензії: М. Зеров, “Книгар,” ч. 6, ст. 344—45, Київ, 1918.

О. Слісаренко, „Шлях,” ч. 1, ст. 60—62,
Київ 1918.

„Десять років україн. літератури.” Дер-
жавне Видавництво України, Харків, 1928.

Критика: Жученко М. - - Українське Пись-
менство в 1917 р. 1918, „Літературно-
Науковий Вістник”, ч. II --III, ст. 233 --238,
Київ.

З КНИГИ “ПІСНІ”

Лани, лани! Широкі та розлогі!
Не орані, забуті перелоги
Чортополохом поросли
Та бурянами зацвіли.
А ми – і голі, і голодні,
Спустивши руки, сидимо
І нудимось, не знайдемо —
Куди в житті своїм безпліднім
Нещасні дні свої убгать,
Щоб не сидіть, не нудьгувать...
О, прийде час! Грядущі покоління
Ціну життю високою складуть
І прадідів за марне животіння
Безумними й ледачими назвуть!
1907 р.

З “КНИГИ ГНІВУ”

В осінні дощі і тумани
Збирались в дорогу кияни...
Гармата далеко гукає
І чайка з квилінням сідає
На срібній поли Дніпрові....
Їй крилечка в крові ---
На Прип'яті, в вічній тиші,
В огні і крові комиші...
На старих горах простягнувся
Старезний Київ та й дрімав.
І в гадонці собі не мав
Про тее лихо. Одягнувся,
Як пан вельможний, свій жупан
Дав розквітчать майстрам світовим;
І не пізнать старого в новім
У жупані!
Лиш на коні
Сидів, як сирота, Богдан....

З “ПІСЕНЬ ПРО АНЕМОНУ”

Прийде весна і пташки прилетять...
Чи знову ми підем в степи й діброви?
І віти й трави нам чи будуть знов шептать
Свої казки й чаруючі розмови?

Чи ж буду знову я в екстазі цілувать
Твої уста і брови?
Повіють нам вітри і схиляться гаї...
І ми підем — де плачуть солов'ї,
І місяць де, окружений зірками,
Розіпне шатра над степами.
Підем, де плинуть ніжні аромати,
Співають в затоках дзвінкі очерети...
Чи ж знову будеш ти
Мене голубить, обіймати,
Свої слова чарівнії шептати?
Нас ждуть казок і марев береги,
Нас ждуть і манять дивнії діброви...
Ми йдем у весну повнії жаги
І п'яні від любови.

Лютий 1917

З ПЕРЕКЛАДУ “ГАЙЯВАТИ”

(Лонгфеллов)

На порозі в літній вечер
Сяде хлопчик Гайявата,
Слуха як шепчуть сосни.
Слуха як вода хлюпоче
Чарівні слова і згуки.
“Мінне-вава” — шепчуть сосни
“Мудвей-ашка” шепчуть води.

А як кузку Ваг-ваг-тейсі,
Що літа як іскра в пільмі
З ліхтарем своїм маленьким
Понад папороть і трави,
Він побачить, зараз пісню
Заспіва, що баба вчила:
“Ваг-ваг-тейсі, світлянице
Світляна легенька мушко,
Що з огнем танцюєш білим,
Ти світи мені ліхтарком
Перед тим, як ляжу в постіль.
Як закрию в сні очата!”

А як місяць сходить з моря,
Спілий круглий з вод виходить
Тінь у ньому він зобачить
І пита: “Нокоміс, що то?”
І Нокоміс добра скаже:
“Раз вояк у лютім гніві
Схопив бабуну свою й кинув
Прямо в небо серед ночі,
Прямо місяць влучив нею.
Там її ти тіло бачиш!”

Бачить райдугу на небі,
Райдугу на східнім небі,
То шепне: “Нокоміс, що то?”
І Нокоміс добра мовить:

М. І. МАНДРИКА

“То ти в небі квіти бачиш:
Всі лісові дикі цвіти.
Всі, всі лілії зі степу,
Що зівяли на сім світі,
Там цвітуть над нами в небі.”

ГОНГКОНГ

Десь сховалося в пустелях
Сонце з сірих туманів,
І горять на горах - скелях
Золоті шапки огнів.

Огні жевріють на морі -
Зграї плавають жар-птиць,
А над морем стали гори
У намисті блискавиць.

Чи зібрав хтось в небі зори
(Сонце в морі погасив)
І всіх висипав на море,
І по горах розгубив?

Чи ми йдем в краї казкові,
Короля ясного двір,
Де палаци смарагдові
І нові плеяди зір!

М. І. МАНДРИКА

Оksamитові жулани
Роздяга цариця зір...
Плачуть сивії тумани
Слізьми дрібними із гір.

То спускаються вниз хмари,
То втікають за горби,
Баранів густі отари,
Гір розпатлані чуби.

Обступили клопоть моря
Гори й скелі, як сичі,
І стоять німі од горя,
І стоять всі, плачучи.

Так чогож? Що беріг моря
І над гніздами орлів
Стащувалися табори
Моря й суші королів!

Сонця промінь - - засміються
Гір зелених килими,
І срібlistий забються
Вниз струмочки - - скакуні.

І веселими очами
Гляне в море місто - рай...
Хто ж побожними устами
Не промовить: Дивний край!!

М. І. МАНДРИКА

Затримтіла моря спина —
То прибіг до гір бурун.
Посланцем малого сина
Посила старий Тайфун.

Гори одягли кожухи,
Стали в сивих всі шапках.
Загойдались моря духи
На скрипучих кораблях.

Із морських степів бурхливих
Линуть, плинуть кораблі
Од коханок — фей зрадливих
В лоно матері - - землі.

Чуй! Гремлять трембіти-громи!—
Міліон топоче ніг...
Вітри, смерчі, духи, гноми...
З військом цар Тайфун прибіг!

Страшно!.. Море в небо бється!
Страшно!.. Тонуть кораблі..
Злий Тайфун над всім сміється
І все топче по землі.

Годі!.. Сонце золотее
Спалить крила всім вітрам
І на моря дно німее
Ти безсилий ляжеш сам!

ЕВКАЛІПТИ.

Вийшли в гори і стали над морем
Евкаліпти — струнки і прозорі,
Всіх найвищі — немає їм пари,
Їм не рівня тополі й чинари.

Емігранти з далекого краю —
Все над морем стоять і чекають,
Все питають про край рідний хмари,
Виглядають в гості “катамари”.

Дарма! Дарма!
Сніги од півночі,
Зимні зливи сліпитимуть очі,
Обдиратимуть вітри шаленні
Полудневі одежі зелені.

Зачепився вітер за чуприну
Евкаліптів, скуба їх без спину;
Обриває кучері зелені
І скидає у-низ на драцени...
А в драценах, сіренька як мишка,
Притаїлась, стоїть наша хижка.

Враз із гір ударив грім у вітри,
Зазміїв у синіх шовках іскри,
Розірвав в стьожки блакиття ніжні

І погнав по нім вози залізні,
Покотив важкі чумацькі важі
І став кидать з них огні-вантажі...
Загуло, загуркало лісами....
Розпадається земля у чорні ями,
Розпливає небо, як те море,
В зливи чорнії валяться гори...
Хижка, хижка! Стукоче шибками;
В двері пальми деруться гіллями,
В вікна б'ються зелені мімози,
Гнуться з страху, вгортаються в коси.
Всі бояться умерти, осліпти, —
В сварці з громом одні евкаліпти.

Гей, шумлять, шумлять верхами;
Зливи лютяся по тілу річками,
Вітри рвуть, гризуть, скубуть одежі,
Вниз у корінь збігають пожежі...
Та даремно! Стоять, як із криці,
Зустрічають з сміхом блискавиці.
Роздерають кучерами тучі
І скидають важкі громи в кручі,
Де зігнулись до землі бамбуки
І тремтять в жаху чинари й буки.

Та й упали всі вітри без сили,
Громи камінь останній скотили,

Збігли всі озера в небі сині,
Тільки скачуть струмки у долині.
Раді усі. Що за тиха країна!
Море сміється до гір, як дитина,
Пальми всі вбрані — в сережках, намисті,
Буки й чинари в весільному листі.
Навіть струсивши срамітні сльози,
З сонцем жартують, сміються мімози,
А над усім евкаліпти зелені
Дивляться вниз і кепкують з драцени.

Гей, буває в осені вітрище - -
Гонить хмари, хлюпа морем, свище;
Безкінечні сірі дні і ночі
Безкінечні дощі небо точить.
Море стогне глухим ревом, гулом,
Кида в берег каламутним мулом;
Риє берег, жбурляє каміння,
В прірви смокче ліси за коріння.

Стихне все в розгулі тім стихії:
Не регочуть шакали малії,
Вниз спустилися курди з верхів'я,
Не співає арба на узгір'ях.
Евкаліпти стоять в дощі голі,
Їх одежа розкидана долі;

Миють тіло чужими дощами,
Простягають руки над лісами...
І далеко на море й долини
Зеленіють рясні їх чуприни.

Як день горить і небо золоте,
Прозоре море спить, не дише
І в radoщах трава і ліс цвіте,
І вітер пахощів над ними не колише ---
Стоять вони високо над лісами
І курять сонцю фіміями...
Огнєпоклонники і бога Сонця діти,
Здіймають в верх свої долоні-віти,
Приносять дари — пахощі куріння,
Щоб ізливались благощі проміння,
Як над гаями, вічно дорогими,
Де із землі їх вирвали малими.

Аджарія. 1923 р.

Суди, на побережжя Чорного Моря евкаліпти привезені з Індії Драцена, мімоза, чинара, бук, бамбуки -- це дерева. Катамари -- подвійні індійські човни.

АНДРІЙ ГОСПОДИН

A. GOSPODYN

Born 1900

Народився 29 грудня, 1900 р. в Західній Україні. Від 5-го року життя ходив у школу аж до хвили, коли московські війська залляли лівую Галичину, 1914 р., й стрільнями перервали нитку всього нормального життя. В 17 році життя пішов до військової служби. По розвалі обох воюючих держав — Австрії й Росії, всту-

АНДРІЙ ГОСПОДИН

пив від перших днів в ряди Української Армії, перейшов всі радісні й сумні хвилини в боротьбі з ворогами аж до переходу останніх частин У.Г.А. до Чехословачії, в жовтні 1920 р. В Чехословачії працював частинно у військовій канцелярії й ходив до школи аж до виїзду в Канаду, в кінці 1923 р. В Канаді, від перших днів, брав живу участь в культурно-освітньому життю. Через тринадцять років працює учителем в рідній школі. Написав багато статей на суспільногромадські теми; кілька коротких споминів з визвольної боротьби; кільканадцять статей про укр. письменників в Рад. Україні, що друкувались в „Новім Шляху,” „Канад. Фармері” і в журналі „Наше Життя.” Також написав кілька коротких оповідань „Буревійні дні,” „Як Остап став стрільцем,” „Місто в трівозі,” „Автом на прогульку,” друкованих в „Боротьбі за Волю” й Календарі „Н. Ш.” Перший вірш написав на Україні, він був друкований в військ. журналі- „На Дністровій скручі.”

ЗБУДИЛОСЬ СОНЦЕ

Збудилось сонце крізь весну,
Вийшло на поляну небесну;
Запрягло в ший природу, -
Мільйони працює народу.

АНДРІЙ ГОСПОДИН

Небо розкрило парасолю,
Люде розсипались по полю —
Сіють, орють ланів простори,
Плугами тнуть землю трактори.

Зашуміло життя гамірне,
В фабриках кипіння надмірне:
Дими несуться у простори,
Гримлять машини і трактори.

Зноситься сонце над обрії,
Пливе праця, мов людські мрії:
Усе іде на повну ходу,
Людська рука різбить природу.

УКРАЇНСЬКИМ ПІОНІРАМ

Ви розбивали каміння по прерах,
Плугом зривали цілинні лани;
Ви переносили грози і бурі —
Тверді, як криця, України сини.

В мандрах тужних ви були себе певні,
В досвіді тяжкім шукали знання,
Вас не скорили морози і спеки,
Чорна журба, тяжка праця щодня.

АНДРІЙ ГОСПОДИН

Різьбили ви у зелених пустинях
Каміння дикого гірський нагреб,
Ішли ви вперед і завзято корили
Дику природу, для людських потреб.

Перші складали ви жертви терпінню
І першу радість збирати ви з нив,
Ваші труди неутомні зродили
Ланища-ниви безмежних жнив.

Вздовж і у шир необмежений простір,
Гнеться колосся в далеку блакить;
Радість охоплює вас неізмінна
В час, як пшениця співає, шумить.

НА ПРОГУЛЬКУ

Ідем, юнацтво, на прогульку—
В ліс зелений над ріку.
Там почуємо зозульку,
Сизокрилу веселу.

Там буде вона співати
В розквічастому гайку.
Наше життя веселити
В молодчому віку.

АНДРІЙ ГОСПОДИН

РАННІМ РАНКОМ

Раннім ранком я вставала
По садочку проходжала,
Роса личко обмивала,
Цвітка косу завітчала.

Як сходило ясне сонце,
Промовляло у віконце:
Вийди, вийди на нивоньку,
Кличе милий на радоньку.

Милий в полі жито коси,
Кладе рядками покоси,
Та в садок твій поглядає
І на тебе вижидає.

Я ж гадала буде мати
До роботи виганяти,
А матінка добре знала,
Що сама я поспішала.

НА ДНІСТРОВІЙ КРУЧИ

За ямпільськими садами,
На дністровій скручі,
Стоїть козак над берегом,
Кріс в руках держучи.

АНДРІЙ ГОСПОДИН

Справив дуло через Дністер—
Випалює сміло,
А на другім боці ріки—
Повалилось тіло.
„Оце тобі і заплата—
Без гріха святого,—
Щоб не сягав по свободу
Народу могого.”

НА ЗЕЛЕНІ ГОРИ

О, миготіть, усміхнені квіти...
Розсійтеся на гори й левади
Я усміхнусь на ваші привіти
У алеях вишневого саду.
О, тріпочте, зелені листочки...
Пригорнітеся до мене, ніжні.
Серце моє весело стукоче
На ваші благородні пісні.
О, шуміть, шовкові осоки
Улюблені прадідні думи
Най линуть тут у нові простори,
Розсівають байдужність і суми.
О, стеліться ярі килими трав
У просторах широких літніх піль,
Напувайте життя ароматом
Тих, хто стратив буття свого ціль.

АПОЛІНАР НОВАК

Картка з молодих літ.

APOLINAR NOWAK

Народився в селі Серафимцях, повіт Городенка, Західна Україна. Батько Василь родився в Звинячу, Буковина, мати Анна Новічка в Кисилеві, Буковина.

До Канади приїхав зо своїми родичами, як багато інших, п'ятнадцять літнім студентом

в жовтні 1901 р. Перші роки А. Н. були тут роками тяжких переживань і тяжкої праці, — першої зими в плейзантгомських лісах північної Манітоби, при рубанню дров на опал (кордів), опісля при залізницях, між іншим при будові нової залізниці до Форт Френцес. До перва третого року після приїзду дістався на помічника при ладованню тягарових посилок до залізничних вагонів. В два роки пізніше працював з батьком як будівничим, при будові домів, де навчився майстерки будовання і опісля працював дальше в контракторів, як дійсний будівляний майстер.

Року 1909 став за редактора “Канадійського Фармера” і редагував цей часопис до 1914 року. Потім виїхав з родиною до Ст. Мартин, Ман., на гомстед, і там успішно фермерує до 1922, а з весною того року приймає співробітництво при “Українськім Голосі”, де й працює до нинішнього дня.

Від самого приїзду до Канади не переставав працювати пером, та постійно поповнював освіту.

Був свідком всіх початкових змагань розвою українського організаційного життя, головно у Виннипегу і одним з основників першого товариства ім. Т. Шевченка, яке примі-

щувалося в домі Кирила Геніка, як тодішнього речника Української Думки і культурних змагань канадійських українців. Там були згуртовані всі тодішні наші студенти-емігранти міста Виннипегу і там було загоріло перше горнило української свідомости і праці для піднесення народу.

Свої яскраві, — як був висловився київський часопис “Рада” — оповідання почав писати 1906 р. і містити в американській “Свободі” 1907 р. Першим його оповіданням було “Перевертень”, за ним слідували “Перший Заробіток” і багато інших. Опісля його оповідання поміщує “Канадійський Фармер”, “Літ. Наук. Вістник” у Львові, “Український Голос”, а також появляються вони в деяких календарях тих часописів, в журналі “Хата” та в збірці “Канадійські Оповідання”, яка появилася 1910 р. Крім того кілька його оповідань передрукували деякі старокрайові українські часописи.

СКОНКА

Гринько Гладуник ледви розвідався як робити самогонку.

Поїхав потім до найближшого містечка, купив невеличкий казанчик, та й з цівочкою,

і з найбільшою обережністю перевіз його до дому. Признався лише Микиті Рябкові, що під час перевозу казанка був у величому страху, бо й підозрілого тягають і судять.

— Везу туди бляшану мару, а “сухий”, ніби той, що шукає за горілкою, мені з думки не сходить, — признається Микиті. — Надійде який чоловік, а я вже думаю, що то сухий. Йду й впріваю зі страху. Затріщало в лісі, а мені страх аж на плечі сів. Надлетіла ворона, а мені до голови знова інша думка. Агі! думаю собі, що зі мною за мара. Плюнув і доїжджаю до дому.

— Не дурно кажуть, що страх має великі очі.

— Ану-ж, — міркую собі, — його занесло до моєї хати. Лишаю казанчик на возі і йду подивитися. Нема й душі в хаті. Як не лусну себе по чолі, аж залунало і сам до себе кажу: Який ти, Гриню, дурний та щей в своїй хаті.

Ще таки того самого вечора Гринько наполомав бараболю, натер, додав цукру і всього іншого, так як має бути, і поставив в полове, аби собі кисло. Та страх перед сухим в одному йому в голові, як шилом вертить. Якби так наднесло його, думає собі, то дві сотні давай. Але то не всьо. Жінка вийде з хати до шіпки, поню-

хає вітер, покрутить носом, помахав головою і каже до Гринька:

— Гриньку, недалеко нашої хати є сконка.

Діти таксамо часто нюхають коло шіпки вітер і кажуть, що сконка відкись прийшла.

Нюхає вітер і Гринько і перечить, що то не сконка. Потім вже сам-на-сам лучше нюхає і в душі потакує, що таки щось дуже та рошина розсмерділа, як звичайно кисла, гнила бараболя.

— Кажуть, що як смердить, то вже час варити, — думає собі Гринько.

Прийшов до казанчика, добуває його, а з під накривки вже тече.

— Час варити...

Вже пізнім вечером приніс він казанчик, — так, аби ніхто не видів — до хати, поставив на піч і почав варити.

-- Гей, чоловіче! — відзивається жінка, — ти що, сконку вариш?

-- Свиням бараболю. Було троха гнилої..

— Ой, бійся Бога, возьми той банячисько на двір. То так чисто якби сконка варилася, а не бараболя.

Затикає носа й втікає з хати. За жінкою біжать і діти та кричать:

... Бррр, сконка!

-- Ой, тату, сконка!

-- Ой, тату!...

— Ну, подумав Гринько, -- наварив я собі.

Взяв баняк, виніс з хати і висипав "сконку" свиням, при чім сплюнув і сказав:

Як ти не пиріг, то не пирожися.

— — —

На другий день рано жінка винесла безрогам їсти. Подивилась на них, заломила руки, та мерщій побігла до Гринька:

-- Гриньку, наші свині поздыхали! -- каже вона та далі в плач.

— Що, поздыхали? -- і неначе сто мурашок полізло попід його шкіру.

-- Та-ж кажу, що поздыхали. Падоньку ти мій! Праценько моя! Потроїв гнилою бараболею свиней. От мені господар!

Зайшли до кучі. Гринько обертає на всі боки простягнутих підсвинків, штовхає, але вони не дають ніякої познаки життя.

Прикликали сусідів і ті орекли, що свині поздыхали на якусь дивну заразу, бо не посиніли, ані не почервоніли.

— А що вони вчора їли?

— Гнилу, ніби трохи зморожену бараболю, похопився Гринько.

— От тобі й є! Потроїлися!

—Відвезіть їх там в ліс і закопайте, щоб пси не розтягали стерва. Гринько так і зробив, але глибоко свиней не закопав і не присипав землею, лише прикрив ріщем, аби потім їх спалити.

Другого дня перед заходом сонця щось зарохкало коло Гринькової хати, і Гринько вибіг на двір. Підсвинки і стара льоха рохкали коло Гринька так як тоді, коли він виносив їм їсти.

Вибігла з хати з баняком в руці і Гриньчиха, дивувалася і раділа.

— Ну, і чи не диво, люде добрі? Чи не диво?

— Видно, що вони були лиш завмерли — сказав Гринько. — Дати їм квасного молока, то їх прочистить і не буде так гнилизна шкодити.

Льоха неначе у відповідь, рохнула, вибила з Гриньчишиної руки баняк і покотила його рилом в долину.

— А пропалабись, колись не здохла!

— Ех, якби так свині вміли говорити, — подумав Гринько, — тото булоби з мене сміху.

— Решта самогонці, думкою присягав. — Во-

на не варта того. Не дурно то кажуть, що від лихого то наберешся лише багато лиха.

Потім люде дивувалися, що Гринько, де лише була нагода, виступав немилосердно проти тих, що варили самогонку.

Коди сам чоловік затроює себе, то не розуміє того. Та лучилося таке, що затроєні дурманом свині нагнали Гринькови до голови розуму.

Ціла пригода з безрогами булаб забулася, але Гринько розказав їй по правді, як був дуже занедужав і думав, що буде вмерати.

Не дурно то кажуть, що гріх, так як і правда, мусить вийти на верх, як олива.

Т. Д. ВОЛОХАТЮК

T. D. WOŁONATUKE

Born 1898

Родився в Галичині в селі Циганах, борисівського повіту 1898 р. Служив в українській армії. До Канади приїхав 1923 р. Освіта середня і богословський курс. Одружився з Марусею Матієць (Канад. уродженкою) 1926 р. перед висвяченням на українського автокефального православного священника. Працює як український автокефальний православний священник і місіонар Українського Православного Собору св. Покрови в Виннипегу.

У ГАЮ, ТЕМНІМ ГАЮ.

У гаю, темнім гаю.
Пташинька співа —
Я-ж плачу і ридаю,
Що доленька лиха.

Пташинька щаслива,—
Мене-ж туга звялила.
Щебече соловейко—
В моїм серденьку жаль.

Т. Д. ВОЛОХАТЮК

Серденько пробудилось
У красному маю,
Дівчину полюбило
Як рожу у гаю.

Та нам лихая доля
Забрала щастя й волю.
Щебече соловейко —
В моїм серденьку жаль.

Їдуть літа молодії,
Щасливі, дні весні.
Мої солодкі мрії —
Розвіялись вони.

Минається зарання
Те щастя— те кохання.
Щебече соловейко —
В моїм серденьку жаль.

Нас доля розлучає,
Дівчинонько моя.
Щебече пташка в гаю —
Та плачу — тужу я.

Бо молодість зів'яне,
Зіма у груди загляне —
А в нашому серденьку
Останеться лиш жаль.

ФАРИСЕЯМ.

Не можете Богові служити і мамоні.
Мт. 6:24.

Ви світло світові, ви сіль землі!—
Учням Господня заповідь вістила.
Друзі мої — при моєму ділі!
— А вас темрявою полки цілі,
І ваша цвіль серця народу вкрила.

Хай не манить вас фарисейський квас! —
Остерігав покликаних Месія.
Щоб не бувало двох облич у вас!
— А в вас їх два, для себе і для мас,
Святці ізверху, а у серці змії.

Один у вас Учитель, ви-ж брати!—
Заповідав апостолам Син Божий.
Цурайтеся поганської бути!
— А в вас і срібні й золоті хрести,
Присяги й митроноснії вельможі.

Не мир на світ приніс я, але меч!—
Син Чоловічий навчав племенно.
Щоб стала правда й кривда віч-на-віч.
Ви-ж проповідуйте без облич
Коритись перед кривдою смиренно.

Христос сказав: Прийшов я від Отця
Зібрати овечки мого народу!
За них як пастир я кладу життя!
– Ви-ж овечки свої, гірш наймиття,
Вовкам продаєте у загороду.

Любов Учитель вам заповідав, —
Ви-ж чоловічі завели системи!
І хто б у вас завіт Христа держав
Та люд із пут темряви визволяв,
На того в вас суди і анафеми!

Лукавії проводирі сліпих
Що просвітити їх вам не вигідно!
Прокляття ви народу, що таких
Сліпих проводирів діждав, німих
У день спасіння, у пору пригідну.

ВОСКРЕСНЕ МАТИ УКРАЇНА

Дарма раділи — ликували
Лукаві Юдині сини,
Що Правду на хресті розп'яли
І панувати-муть вони.
Як зазоріла трета днина,
Підняв Отець свого Сина.
Воскрес Христос! Устав із гробу,
Кайдани смерті розірвав,

Гі здаливши фарисейську злобу,
Прапор любови підійняв.
З темряви обману й неволі
Засяв він сонцем Правди й Волі.

Христос Воскрес! Та із могили
У темної зневіри час
Всесильно підніма і нас,
Яких живцем похоронили,
Та з домовини забуття
До нового зове життя.

І кличе: Стійте до загину
За Істину, за Рідній Край!
А вернете країні рай –
Воскресне Мати Україна,
Та вже усміхнена, вільна
Пригорне всіх дітей вона.

У ГОРУ ЧОЛА ПІДНІМАЙМО!
(Пісня)

У гору чола піднімаймо!
Ставаймо на козацький шлях!
У бій за волю виступаймо,
Хай задрожить москвин і дях!
Ставаймо на козацький шлях,
Хай задрожить москвин і дях!

Нехай росте борців дружина,
Бо сурма грає: В ряд ставай!
Усіх нас кличе Україна:
У бій святий за Рідний Край!
 Бо сурма кличе: В ряд ставай!
 У бій святий за Рідний Край!

Нехай живе козацька слава
Лунає по Вкраїні знов!
Нехай дροжить Москва й Варшава
І жах стинає вражу кров!
 Нехай козацька слава знов
 Жахом стинає вражу кров!

Нехай Дніпро і Сян говорять,
І Тиса, і Кубань, і Прут!
Хай з України в синє море
Гадючу вражу кров несуть!
 Нехай Дніпро і Сян Прут
 У море вражу кров несуть!

Нехай росте борців дружина,
Бо сурма грає: В ряд ставай!
Усіх нас кличе Україна:
У бій святий за Рідний Край!
 Бо сурма кличе: В ряд ставай!
 У бій святий за Рідний Край!

ГРИГОРІЙ СКЕГАР

Dr. H. G. SKEGAR

Born 1891

Народився в селі Погорилівка, Буковина, 19-го січня 1891 року. До Канади приїхав в 1908 році. Перший рік перебув у Вінніпегу, а відтак поїхав до Бритіш Колумбії шукати щастя в золотих майнах. В зимі 1913 повернув до Вінніпегу.

ГРИГОРІЙ СКЕГАР

гу та пішов до школи. Через 7 років літом учите-лював, а в зимі ходив до школи і приватно зда-вав іспити. В 1919 році перейшов до Злучених Держав Америки та записався на „Нортвестерн Університет.” В 1923 році покінчив цей універ-ситет і дістав степень Доктора Дентальної Хи-рургії.

Підчас, як вів практику у Шікаго, допису-вав майже до всіх більших українських публіка-цій, магазинів та часописів таких як: „Українсь-кий Голос,” „Канадійський Фармер,” „Новий Шлях” (всі в Канаді), „Свобода” (в Сполучених Державах Америки), „Діло,” „Життя і Знання,” „Вістник” (у Львові), „Час” і „Самостійність” (в Чернівцях). По англійськи дописував до науко-вих дентестичних журналів і був співавтором книжки „Дентістрі”. Оснував Товариство „Ук-раїнських Професіоналістів” (1933) та видав книжкою спис імен знаних українців, які покін-чили університети в Америці і Канаді. Написав книжку „ПО АМЕРИЦІ.” Допише до журналу „Букс Абroad,” де міститься рецензії про літе-ратуру з цілого світа та зо всіх мов (тут др. Ске-гар веде українську секцію).

Найкраща частина Сполучених Держав Америки це стейт Каліфорнія. В полудневій частині Каліфорнії є пустиня Могаве (Mojave Desert — вимовляється Могаве). Простір тої пустині виносить 15,000 квадратних миль. Її східній кінець починається там, де кінчиться Яр Дикого Коня (Wild Horse Canyon) проваллю Кагон (Cajon Pass) поміж горами Сан Бернардіно і горами Сан Гейбрієл (гори св. Вернарда й св. Гавриїла).

Ніде в світі не побачите таких приманчивих природніх красок і такого прегарного повітря. Ніде в Америці не знайдете другого місця, де сонце гріє такою теплотою життєдайности. Ця пустиня визначається питомою красою далеких горизонтів, зеленовато-синього неба, голубих гір зі сніжнобілими верхівями, пурпурово-затінених ярів, вогнених заходів сонця, тихих зоряних ночей, чарівного сходу сонця й лагідного та чистого воздуха. Ця краса аж проситься, щоб її описати, щоб маляр передав її в оригінальних красках. Не дивно, що Пустиня Могаве до безтями чарує кожного глядача своєю красою.

Для самого контрасту треба посунути коло-со часу 30 літ назад та поглянути, як виглядав Великдень у ті часи на нашій Зеленій Буковині. Місяць травень. На дворі повна тишина, що аж дзвоном дзвонить у вухах. Сади — вишневі, яблінкові, морелі, акації зацвили білими, червоними, жовтими й рожевими барвами. У воздуху запах квітів. Тишину перериває тьохкання соловейка. Починає благословитись на світ. На горбку старенька церковця потонула між вишнями й яблінками повними свіжого квіту. Сумерк тільки розвівається. Бачите два ряди кошеліків довкола церкви, а в них паски, писанки, ковбаси, печені ягнята чи поросята, сир, масло, та всяка всячина, якою багатий наш Великдень. І в середині церкви й надворі повно народу. Виходить пан-отець з кропилом в руках святити паски. Пять дзвонів на дзвіниці не втихають. Священик і дяк з цілим гуртом піддячих і співаків, процесія, нарід обходять церкву три рази, співаючи воскресні пісні. Посвятили паски. Надворі метушня. Кожен хапає свій кошелік і спішить домів. Сонце вже зійшло та обцілювало церковні бані. Кожна хатина в селі вибілена й підведена синьою фарбою. Приспи затеньковані. В хатах, на лавках

лавники, а на столах обрус домашнього виробу. Світлиця прибрана чепурніше. Всі подушки повбирані в вишивані пошевки, за сволоком багато сушеного зілля, образи обтикані васильком і гвоздиками, а стіл під образами аж вгинається від всякого печива.

Сідаємо за стіл. Батько на покуття, — се почетне місце при столі. “Діти мої,” — починає батько, — “сегодня наш Великдень. Витаю вас словами Христос Воскрес! Це є одно свято в році, коли вся родина повинна засісти до свяченого. Але одного вашого братчика бракує поміж вами, бо він поїхав в далеку Канаду. . .”

Батькові урвався голос. Мама голосно заплакала. З Великодних Свят зробився похорон. Усі при столі втирають сльози. Я ще малий і дивуюсь, нашо цієї церемонії таше на Великдень. Зчасом всі втихомирились і починаємо їсти. Діляться свяченим яйцем і споживають інші святочні ласощі. По сніданню всі співаємо Христос Воскресе. Я виходжу в город, лягаю під корчем ялівцю (це здається був одинокий корч ялівцю на ціле село Погорилівку). Руки підбрав під голову й дивлюся на високу гору за селом і на лазурове, спокійне небо. Під небесами лунає гомін дзвонів, які не втихають.

132

ГРИГОРІЙ СКЕГАР

Огороди вже зазеленілись. Сади зацвили, акації запахли. Маївки (зелені, великі мухи) роями перелітали, хрущі бреніли, пташки співа-ди, а сонце гріло й своїм теплом вколісувало до сну. (Бо в ночі перед Великоднем мало хто спить). Здавалось, що всі природні елементи призначені до того, щоб зробити рай на землі. Серед того всього я заснув.

Від того буковинського Великодня минуло багато часу. Багато води поплило в синє море, багато горя бурею перевалилось через рідні землі. Багато дечого й я пережив за той час. Я поїхав у світ за очі шукати кращої долі. Але жаден Великдень на чужині не запав мені в пам'ять так, як оцей на Пустині Могаве. Був час, що мені й знати не було як, коли припадає Великдень. Було це в далекій Бритиш Колумбії через п'ять літ. Коли вже пережив тричвертини життя, судилось мені відсвяткувати Великдень 2-го травня 1937 р. на каліфорнійській пустині, на хуторі громадян Орликів.

Хутір Орликів положений на збочах гір св. Гавриїла, одну милю вище, як площа міста Лос Анджелес. Через вікна, зі світлиці, бачите

і найнижче місце в Сполучених Державах Америки, тобто Мертве Озеро. Воно лежить 300 стіп низче плеса моря. Бачите також найвищий шпиль гір Мавнт Гвитней, що сягає 14,502 стіп, тоб то 2 і $\frac{3}{4}$ милі висоти. Ціла пустиня, як далеко бачить око, — простір від гір св. Гавриїла аж до гір Оро на північ, і від гір Тагачапі із заходу до гір Сан Бернардіно на сході, яких 1,500 квадратних миль простору, — поросла корчами ялівцю і двома родами юкка (*Yucca Mohavensis*) а поміж цим повно різнородних квітів. Чим вище під гори св. Гавриїла, тим більше третього роду юкка (*Yucca Whippley*), що стоять неначе 15-стопові куделі зацвилі на біло, як сніг. По обох боках повно червоних дзвіночків (*Mariposa*) білих у день а червоних у ночі (*Evening Primrose*). На перших верхах гір св. Гавриїла знайдете дуже рідку родину, що росте лише в трьох місцях на світі, снігову квітку (*Sarcodes Sanguinea*).

Неділя 2-го травня 1937 р. Український Великдень. Надворі стоїть теплий, тихий та погідний день. І юкки й квіти наповнили опянюючим запахом воздух. Над городом і хатою перелітають дикі голуби. В городі розкішно розвилась рожа, а до неї кожного ранку прилітає

калібрік (науково: Trochilidae).

До церкви ми не ходили й паски не святити. Чому? Дуже проста річ, — тут немає української церкви. Найблищий сусід віддалений пів милі, пошта 6 миль, більше містечко 36 миль, а Лос Анджелес 93 милі. Але паску громадянка Орлик таки спекла та приготувала цілий святочний обід по старо-крайовому. Вона наддніпрянка, але звичаї нашого народу на всіх землях України або однакові, або дуже схожі.

Посідали за стіл. Господар дому в доброму настрою й починає філософувати: “Український Великдень, чи він тепер на рідних землях такий гарний, повний шастя, як колись бувало?” Мовчанка. Відчуваєш, що веселий настрій уступає місце якимсь сумовитим думкам. Кожне з нас свої думки снує. Ми свідомі, що щасливі часи минулись, — бодай для нас дорослих, — а для дітей? . . . А хто там його знає, — не знаючи минулого, вони може втішаються святами так, як колись ми втішались . . . Може й байдуже їм, що тепер не рідною мовою співають Христос Воскресе. Може й обливаного понеділка не буде . . . — Господар продовжує: “Дай Боже, щоб ми ще діждали других Вели-

кодніх Свят, — Христос Воскрес!" — Ми посоловіли. Сльози закрутились в очах. Але кожне з нас відповіло: „Дай Боже, — Воістину Воскрес!"

І по старому звичаю святкували український Великдень цілих три дні...

ТЕТЯНА КРОЙТЕР (Шевчук)

T. KROITOR

Born 1904

Родилася 5-го лютого 1904 р. в селі Сушно, повіт Радехів на Західній Україні. До Канади приїхала 1905 р. з родичами, котрі замешкали на фермі в Канорі, Саск. Вищу школу і учительську (нормал) покінчила в Саскатуні. Після того учителювала через 12 років в народніх

ТЕТЯНА КРОЙТЕР (Шевчук)

школах в Саскачевані. В часі учителювання покінчила три роки університетських студій через кореспонденцію в Квінз Університеті в Кінгстон, Онтеріо. За діточих часів читала все, що попало під руки в українській, польській, а пізніше—в англійській мові. Крім писменства інтересувалася музикою.

Почала друкувати свої твори р. 1922, в газетах „Український Голос,” “Канадійський Фармер,” “Канадійський Українець.”

Деякі поезії видруковано в Жіночій Долі” (Коломия; р. 1926) та у “Вістнику” (Львів, 1929).

В англійській мові друкувала в:

“Free Press Prairie Farmer,” “American Foreigner,” “Youth of Today,” “McFayden Publications”

ТЕТЯНА КРОЙТЕР (Шевчук)

ВЕСНА

Весна! Весна вертає знов,
Вертає час життя обнов,
Нова енергія кружить
Солодкий душу чар п'янить,
Встають зі сну знов всі приспані мрії
Знов успіху певні і повні надії.

Весна! Їй так нині як колись
Манить мене вона кудись
Хотяй життя недавно ще
Здавалось сіре і скучне,
Зустрівши витаю я цвітку у полі
Немов вістуна щасливішої долі.

Богине пишна, о Весно,
Рітаєш й твориш не одно.
Тебе й мені просить прийшлось
Весно, ріши для мене щось,
Щоб те, що все було моїм ідеалом
Їй на далі остало серця мого паном.

1925, Саскатун.

ДО ЗВУКІВ ТВОЄЇ СКРИПКИ

Чому так сумно нині граєш
І серце в саме дно раниш?
Чому жалі всі виливаєш?
Чому в незнаний світ маниш?

Чи тямиш ти ту літну нічку
Як все дрімало тихим сном,
Лиш ти і я ходили в двійку
Сумерком вкритим хідником?

Як клени тихо шепотали,
Тремтіли легко їх листки,
А ми ще тихше розмовляли,
Чарівні були в нас думки.

І ти відкрив передімною
Огонь, що в серденьку палав.
І впала іскра в душу мою
І в ній огонь горіти став.

Тебе обляв рожевим чаром,
Горіла в серці кров моя,
Хоч знала я що все те даром,
Твою вже не буду я...

ТЕТЯНА КРОЙТЕР (Шевчук)

Нащож так сумно нині граєш
І будиш дум приспаних рій?
Нащо серденько моє краєш
Втрачений ідеале мій?

1925, Саскатун.

ХОЧУ ЖИТИ

Хочу жити й відчувати
Хоч-би тільки біль самий.
Краще це, як отупіння —
Краще це, як стан сонний.

Хочу жити й відчувати
Хоч-би докори самі.
Хочу жити і співати,
Хоч пісні мої сумні.

Хочу, щоб душа у мене,
Мов ті струні скрипкові,
Все здригалась й відзивалась
На вражіння життєві.

Не скорюся я—не стліє
У життєвому огні
Те, що твердше від терпіння,
Те, що божеством мені.

1928, Тіодор, Саск.

САМІТНІСТЬ

Олов'яне небо нависло журбою,
А вітер лютує і свище і дме,
Пінистії хвилі метають собою
На річці, що десь в невідоме жене.

На хвилях бурливих човенця видніють.
Маленькі безрадні на бистрій воді,
Тонуть, виринають та б'ються як вміють,
Щоби не втонути, не згинуть на дні.

На кожному човні є людей одна пара,
У нього задума тяжить на чолі,
Її-ж не лякає ні буря ні хмара
Так довго, як руки його на веслі.

Аж он, з поміж виру човен виринає,
Ним грається буря, глумиться ріка,
Одного лише пасажера він має,
Веслує біленька жіноча рука.

А хто-ж це та жінка? Полин'яє личко,
Засмучені очі, скорботні уста,
В буйному волоссю сріблину вже видно,
Чи знаєте може хто жінка отта?

ТЕТЯНА КРОЙТЕР (Шевчук)

В тім погляди наші якось себе стріли,
Мене опустила вся сила моя,
Ми довго і вперто на себе гляділи...
В душі я ридала: Це-ж я, ох, цеж я!
Квітен 1929, Борджис, Саск.

МИРОСЛАВА ЛАЗЕЧКО

MYRA LAZECZKO

Born 1920

Уродилась 12 лютого 1920 р., у Виннипегу. Тут же перейшла науку в публичній і високій школах. Року 1938 укінчила курс журналізму при Каліфорнійським університеті; студіювала визначних англійських поетів, техніку роману (новелі), оповідань, англійського стилю ком-
144

позиції, психологію і теологію. Українську науку діставала дома і в рідній школі при церкві св. Покрови у Виннипеґу. Пише, покищо, виключно англійською мовою. Перші її вірші з'явилися друком в газеті „Виннипег Фри Прес” року 1934.

ТВОРИ. М. Лазечко пише головню короткі (ліричні) поезії, хоч також ставить своєю метою написати великий роман. До цього часу з'явилося в друку поперх 100 її поезій. Друкувались вони в різних канадійських, англійських і американських виданнях.

ОЦІНКА ТВОРІВ. Року 1935 дістала першу нагороду від конкурсу шкіл Манітобської провінції за нарис “Лоялісти об'єднаної імперії”; р. 1936 дістала другу нагороду від подібного конкурсу, за нарис „Канадійський Арктик”; дістала рік за роком перші нагороди за різдвяні вірші від “Виннипег Фри Прес”; її поезія “Крисмес Візіон” була читана через радіо в лекції „Нові канадійські поети”; її поезія „Осінь” була вибрана для американських антології “Пебар Антолоджі” та “Імпортерт А-мерикен Поетс,” також поезія “Вечір” була вибрана для представництва Виннипеґу в льондонській антології “Спринг Антолоджі,” що репрезентувала “живих поетів світу.”

МИХАЙЛО ПЕТРІВСЬКИЙ

MICHAEL PETROWSKI

Born 1897

Родився біля Перемишля, Західня Україна, 15-го листопада, 1897 р. із кращої верстви селян.

До Канади прибув з родичами з початком 1912 р., які осілись у Вінніпегу, а відтак на

фармі у східній частині провінції.

В 1917 р. перебравсь до Торонто в Онтерії, де, поза Ошавою і виїздами до Злучених Держав і других частей Канади, найдовше пережив.

Свою освіту почав в Старому Краю, а в Канаді за молодших літ працював.

1921 року М. П. подавсь до Злучених Держав Америки, в околиці Нью Йорку, де вступив до колегіяльної школи, яку по чотирьох літах укінчив, а потім в Дубюк, Ійова Університеті докінчив свої академічні студії.

Літературна праця.

Свою літературну працю М. П. почав в 1917 р. поміщуючи вірші в „Українському Голосі.” „Канадійський Жених” після вийшла 1918 р.

1927 р. написав новелю п. з. “Магічне Місто.”

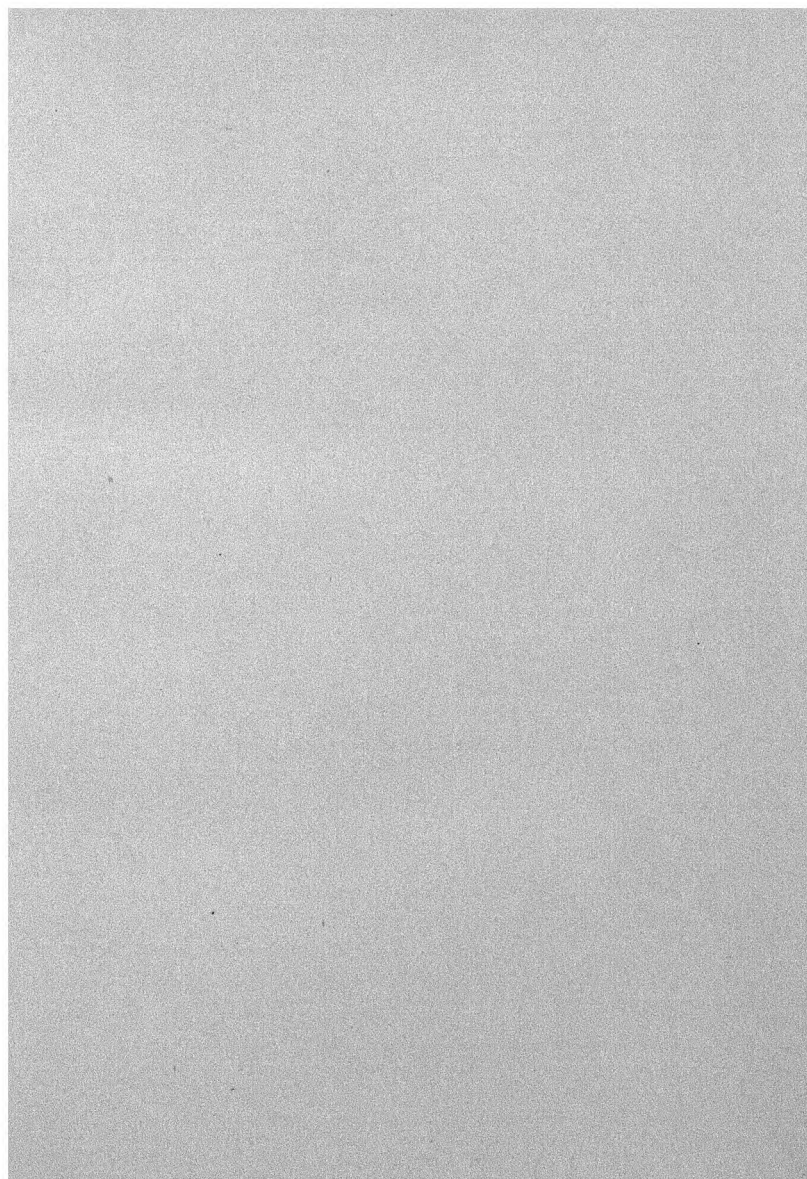
Поза тим написав дещо коротких оповідань, які містив “Кан. Фармер,” і 5 чи 6 діточих оповідань. і т. ін.

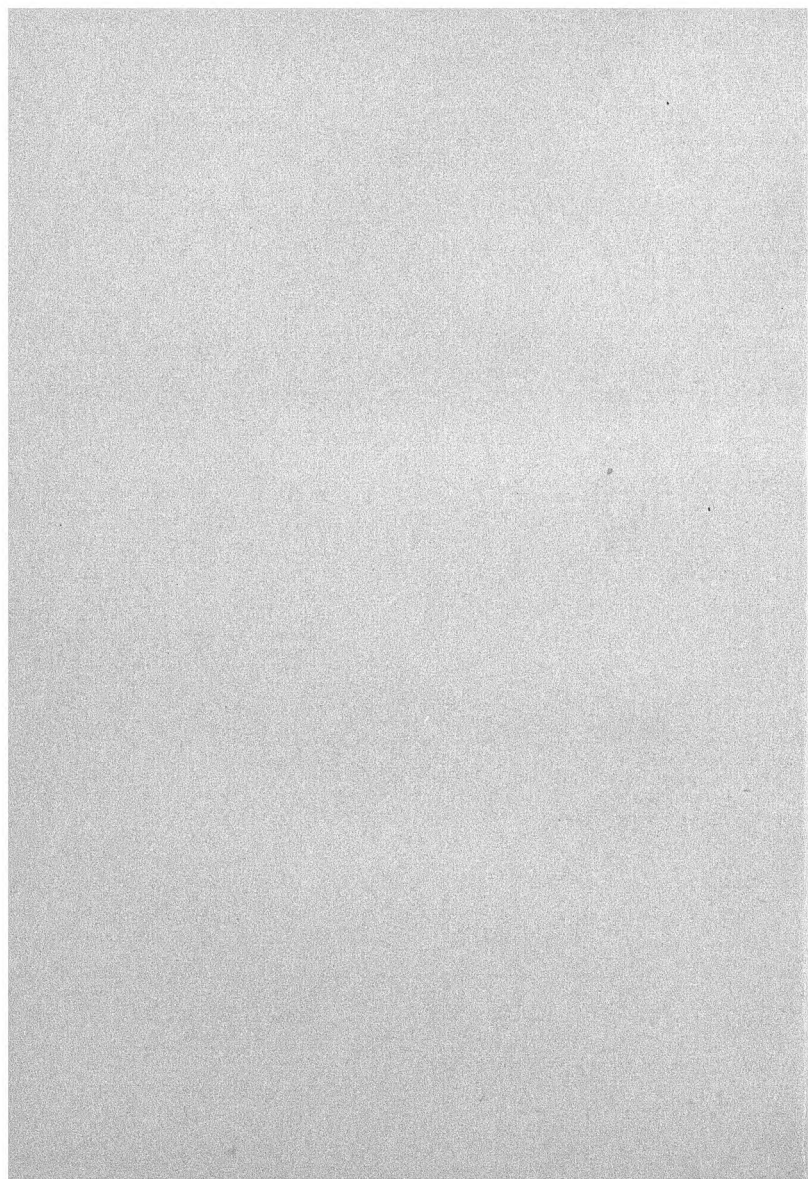
В англійській мові статті і короткі оповідання містили “Toronto Star,” “Canadian Forum,” і другі; “The New Canadian” (що виходив у Вінніпегу) “Ukrainian Weekly,” що виходить в додатку до „Свободи.”

ЗМІСТ.

Вступ	5
Т. Федик	7
С. Ковбель	15
О. Івах	25
Д. Гунькевич	36
М. Кумка	41
І. Павчук	49
І. Новосад	52
А. Пруська	56
М. Адамовська	61

К. Новосад	68
С. М. Дорощук	73
М. Крипякевич	79
В. Тулевітрів	88
М. Мандрика	95
А. Господин	108
А. Новак	114
Т. Волохатюк	122
Г. Скегар	128
Т. Кройтер	137
М. Лазечко	144
М. Петрівський	151

UNIVERSITY OF MANITOBA LIBRARIES

3 2212 00913 5560